Բ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 461 ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 17 ՅՈՒԼԻՍ 1885 (Ն. Տ.) 29 ՅՈՒԼԻՍ 1885 17 ՇԷՎՎԱԼ 1302

40 ՓԱՐԱ.

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

Ծանուցման տողը մէկ անգամի համար 3 ղուրուշ, երկու անգամի համար 2 ղուրուշ է. աւելի անգամներու համար զատ սակարկութիւն կըլլայ։

Նամակ կամ որ և իցէ գրութիւն պէտք է ուղղել

«Առ խմբագրութիւն ԱՐԵՒԵԼՔ օրագրի»

Ղալաթիա, Նորատունկեան խան։

غلطه‌ده نورادونكيان خانده آرهوه‌لق

غزته‌سی اداره‌سنه

Direction du journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

Les annonces sont reçues à l'EASTERN AGENCY,
Karakeuy, Déirmén han

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

40 ՓԱՐԱ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար	Տարեկան	ղրշ. արծաթ	200
» »	Վեցամսեայ	» »	100
» »	Եռամսեայ	» »	50
Գաւառաց համար և տեղական թղթատարով	տարեկան	»	240
Գաւառաց համար և տեղական թղթատարով	վեցամսեայ	»	120
Օտար երկիրներ	Տարեկան	ֆրանք	56
» »	Վեցամսեայ	»	28

Դեռ չտպուած յօդուածները չեն դարձուիր։ Խմբագրութեան ղրկուած և չընդունուած գրութիւնն ետ չտրուիր։

Ծանուցմունք կընդունուին ԽՈՒԴԸՐՆ ԷՖԷՆՏԻ գործակալութեան ձեռամբ, Քարաքէօյ, Տէյիրմէն խան

Կ. ՊՈԼԻՍ
ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ, 16 ՅՈՒԼԻՍ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՖՐԱՆՍԱ. Ըստ ընտրական նոր դրութեան (ցանկով քուէարկութիւն), Բարիզ և արուարձանաց մէն մի ընտրող քուէ պիտի տայ 38 Երեսփոխաններու ընտրութեան համար։ Այս Երեսփոխանաց ցանկը կը պատրաստեն իւրաքանչիւր կուսակցութեան ընտրական ժողովները։ Անցեալ շաբթու մէջ ի Բարիզ Ընկերվարական մասնախումբ մը գումարեցաւ, իրեն յատուկ ընտրելիներու ցանկ մը պատրաստելու և ընտրողաց հաւանութեան ներկայացնելու համար։ Պ. Քլէմանսօ ցանկին գլուխը դրուեցաւ, նաև 11 արմատական Երեսփոխաններ որք Բարիզեան շրջանակներ կը ներկայացնեն արդի Երեսփոխանութեան մէջ, 2 Երեսփոխաններ որք յոյժ արմատական գաղափարներ ունենալով, չի յուսացուիր որ կարենան վերընտրուիլ գաւառաց մէջ, Բարիզի Քաղաքային Խորհրդոյն 12 անդամք, և 4 Նախկին անդամք նոյն մարմնոյ, ընդ որս Հասարակորդեան Պ. Ժոֆրէն, Պ. Ռոշֆոռ, և 7 ուրիշ անձինք։ Պ. Պ. Պրիսոն, Սբիւլլէ, Ռան, Ֆրէտէրիք Բասի և ուրիշ երեւելի Հանրապետականներ Ընկերվարականաց կամ Արմատականաց այս ցանկէն դուրս թողուեցան։ Եթէ այս ցանկ յաղթանակէ, այսինքն եթէ ուրիշ կուսակցութեանց Բարիզի համար պատրաստած ցանկերէն աւելի քուէ ստանալով, նշանակած անձերն Երեսփոխան ընտրուին, Բարիզի Երեսփոխանք Բարիզի Քաղաքային Խորհրդոյն չափ արմատական և ընկերվարական մարմին մը պիտի կազմեն։

— Ի գլխաց չափաւոր Հանրապետականաց Պ. Ռիպոյի պատրաստած ընտրական հիմնագիրն, (այսինքն՝ այն սկզբանց յայտարարութիւնն, որուն վրայ յենլով ընտրելիք կոչում կ'ընեն ընտրողաց վստահութեան և քուէին, խոստանալով ջանադիր լինել այդ սկզբանց կիրառութեան իրենց խորհրդարանական պաշտօնավարութեան մէջ,) կը յանձնարարէ հաշտարար Հանրապետութիւն մը, որոյ կարգերուն մէջ ընդունուին ամեն կուսակցութենէ անձինք որ լաւ տրամադրութիւններ ունին Հանրապետութեան համար, և հաստատուն ու յառաջդիմասէր աշխարհավարութիւն մը, չափաւոր գաղափարներու և գործնական բարենորոգումներու վրայ հաստատեալ։ Պ. Ռիպոյի հիմնագիրը կը պարսաւէ շարունակ սահմանադրական վերաքննութեամբ զբաղելու մենամոլութիւնն և Ընկերվարականաց ջատագոված կարծեցեալ «տեղային ինքնօրինութեան», այսինքն Հասարակորդի ծրագիրներն, որք մայրաքաղաքին մէջ բարեկարգութիւն պահպանելու անկարող պիտի ընէին կառավարութիւնը։

Պ. Ռիպօ կը պահանջէ որ կղերին թոյլ չտրուի քաղաքական գործոց միջամտել, բայց կը փափաքի որ հակակղերային մարտին վերջ մը տրուի, խաղաղութիւն հաստատուի, ամենուն ազատութիւնն յարգուի կրօնային խնդրոց մէջ, և անկեղծօրէն գործադրուի Նաբոլէոն Առաջնոյ Քոնքորտան, կամ Վատիկանի հետ Դաշնագիրն, որ ներկայ պարագայից մէջ լաւագոյն միջոցն է ապահովելու Տէրութեան անկախութիւնն հանդէպ կղերին. Արտաքին աշխարհավարութիւնը, կ'ըսէ Պ. Ռիպօ, առանց դպչելու ազգային արժանապատուութեան, Ֆրանսական իրաւանց կամ շահուց, պարտի սակայն խոհեմ և տնտեսագէտ ոգւով յառաջ տարուիլ։ Ի վերջոյ, կը յանձնարարուի քաջալերել ժողովրդային խնայողական ընկերութիւնները, Տէրութեան ծախուց մէջ խնայութիւն մուծանել, և վերաքննել տրոց բաշխումը, գիւղացւոց բեռները թեթեւցնելու մտօք։ — Այս հիմնագիր ամեն Չափաւոր Հանրապետականաց հետեւելի ուղղութիւնը կը գծէ։ Բայց Պ. Ռիպոյի հիմնագրոյն վրայ Հանրապետական ամեն կուսակցութիւնք չեն կրցած համաձայնիլ։ Պ. Պ. Սբիւլլէի և Ռանի ներկայացուցած խումբն, որ Արմատականութեան և Չափաւորութեան մէջ տեղը գիրք մ'ունի, Պ. Ռիպոյի հիմնագրէն աւելի ազատական հիմնագիր մը պատրաստած է, որ առ այժմ հերձուած մը յառաջ բերած է Հանրապետական գլխաւոր խմբակաց միջեւ։ Մեծագոյն խնդիրն որ զանոնք կը բաժնէ՝ Պետութեան և Եկեղեցւոյ միջեւ ամեն կապակցութիւն խզելու խնդիրն է։ Այս և ուրիշ նկատմամբ կարծիքներն անշուշտ աւելի թանձրացեալ և որոշագոյն ձեւ մը պիտի ստանան քանի որ մերձենան ընդհանուր ընտրութիւնք։

—Պ. Քլէմանսօ, առաջիկայ ընտրութեանց առթիւ, կ'աշխատի Ֆրանսական ժողովրդեան միտքը պատրաստել արմատական գաղափարներու ընդունելութեան։ Նախընթաց շաբաթներու մէջ երկար բանախօսութիւններ բրաւ ի Պորտօ. Բանուորութեան դիմելու ամենագաղափար ի բաց մերժեց, բայց հրաւէր կարդաց Յեղափոխականներուն՝ ձեռք ձեռքի տալով քալել Արմատականներուն հետ, մինչեւ որ իրենց ճամբաներ զատուին։ Պ. Քլէմանսօ քաղաքական քաջութեան աւելի մեծ ապացոյց մը կու տար եթէ իսպառ մերժէր գործակցութիւն այնպիսի մարդոց հետ որոց անձնիւոր նպատակն է վեր ի վայր շրջել ընկերութիւնը։ Պ. Քլէմանսօ հերքեց նաև թէ ինք կը խորհի եղեր առաջին առթիւ ձեռնարկել վերագրաւման Ալզաս-Լօռէնի, և ըսաւ թէ կը յուսայ Ֆրանսայի այն կորուսեալ գաւառաց վերստացումը տեսնել շնորհիւ խաղաղական կերպարանափոխութեան Եւրոպիոյ։ Պ. Քլէմանսոյի կարծեօք, Կամպէդդայի հետեւողք տրամաբանական գիրք կամ գոյութեան պատճառ չունին այլ եւս։ Երկու կուսակցութիւնք միայն պէտք է կենան, Յառաջդիմականք և Պահպանողականք, և եթէ Յառաջդիմականք ձանձրացնեն երկիրը, Պահպանողականք պէտք է վարեն գործերը, մնալով միշտ Հանրապետութեան սահմանաց մէջ։ Պ. Քլէմանսոյի գաղափարը գեղեցիկ է, զԱնգլիոյ խորհրդարանական օրինակելի դրութիւնը ֆրանսական բարուց մէջ մուծանելու հոգածութիւն մը կը ցուցնէ. բայց դժբախտաբար, ֆրանսական Խորհրդարանք երբեք արմատականութենէ ի չափաւորութիւն չեն վերադառնար ինքնայօժար։ Քանի կ'երթան աւելի արմատական կը դառնան, մինչեւ որ «ընկերութեան փրկիչ» մը ուղղուի ամեն կողմէ, և Դիկտատոր մը երեւան ելնելով, վեր ի վայր շրջէ ամեն հաստատութիւններ, և այնչափ երկար ժամանակաց մէջ կատարուած յառաջդիմութեանց հետքերը ջնջէ։ Երբ Ֆրանսա ձանձրանայ Պ. Քլէմանսոյէ, չի յուսացուիր որ դիմէ Պ. Ռիպոյի, այլ կը վախցուի թէ պիտի ընդունի զՊ. Ռոշֆոռ, և թո՛ղ Պ. Ռոշֆոռէ յետոյ ջրհեղե՛ղ յանէ։

ԱՆԳԼԻԱ. Վիքթորիա Թագուհւոյն կրտսերագոյն դուստր, Պէադրիս Իշխանուհւոյն, Պաթէնպէրկ Իշխանին եղբօր հետ ամուսնութիւնն անցեալ շաբթու մէջ կատարեցաւ յԱնգլիա, Ուայթ կղզւոյն մէջ, և թէպէտ նկարագրութիւնը տակաւին Կ. Պոլիս չհասաւ, բայց նախընթաց հրատարակութիւններէն կ'երեւէր թէ շատ մեծաշուք և ճոխաբար արքայավայել պիտի լինէր։ Բոլոր ծախքն —հանգոյն գումար մը— հայթայթած է Վիքթորիա Թագուհին։ Անգլիոյ արմատական լրագիրք ոմանք, որ մեծ օրաթերթերուն չափ յարգանօք և մանաւանդ լռութեամբ չեն անցնիր Արքունեաց վերաբերեալ գործերու վրայէն, այս ամուսնութեան առթիւ հետաքրքրաշարժ յայտնութիւններ կ'ընեն։ Անոնց խօսքին նայելով, Արքունեաց բոլոր անկախ և խօսքի տէր անդամք մինչեւ վերջին հակառակեր են Պէադրիս Իշխանուհւոյն ամուսնութեան աննշան գերման սպայի մը հետ, որպիսի է Իշխան Հէնրի ֆոն Պաթէնպէրկ։ Սա ո՛չ դրամ ունի, ո՛չ գիրք։ Գերմանական բանակին մէջ [illegible] մ'է տարին 100 (հարիւր) անգլ. ոսկւոյ թոշակով մը։ Այսքան նուաստութիւններ շատ վիշտ պատճառեցին ծերունի Թագուհւոյն, որուն սիրտ աւելի եւս խոցոտեցաւ Պերլինի Արքունեաց բռնած ընթացքով, որ հաճութեամբ չէ ընդունիր Հէնրի Իշխանին այս ամուսնութեան խորհուրդն, և չէ ուզեր պաշտօնի բարձրացում մը շնորհել նմա, կամ ո՛ և է պատիւ ընել այս առթիւ, մինչ Թագուհին, ի պատիւ իւր աղջկան, փառաւոր պատուանուններ և անգլ. բանակին մէջ զինուորական բարձրագոյն աստիճան մը տուաւ իւր նոր փեսին։ Պաթէնպէրկ Իշխանին եղբօր հետ ամուսնութիւն մը Անգլիոյ Թագուհւոյն աղջկան համար կարի ճախող ամուսնութիւն մը կը համարուի, զոր օրինակ եթէ առաջնակարգ ազնուականի մը աղջիկը փոքրիկ վարձուոր հողագործի մը տղուն հետ կարգուէր։ Հէնրի Իշխանն իւր ստորին անշան գերբէն Անգլիոյ Արքայական Գերդաստանին անդամակցութեան բարձրանալով ինք եւս քիչ դժուարութիւն չպիտի քաշէ, թէպէտ շատեր մեծ բախտաւորութիւն մը պիտի համարեն զայս վիճակ իրեն համար։ Իւր գերմանացի մեծաւորք գէշ աչօք պիտի նային իրեն, ինչպէս արդէն զգացուցած են, Անգլիոյ Արքունեաց մէջ իսկ շատ մեծամիտներ արհամարհանօք պիտի վարուին իրեն հետ. Վիքթորիա Թագուհին չուզեր որ իւր զաւակ ամուսնութենէն յետոյ հեռանայ իւր քովէն, և հետեւապէս Հէնրի Իշխանը պիտի պարտաւորի ժամանակին մեծագոյն մասն անցունել Անգլիոյ մէջ, ուր, կ'ըսէ անգլ. թերթ մը, անգլիական Արքունեաց վանական կեանքն և խիստ կարգապահութիւնը տխուր հակապատկեր մը պիտի կազմեն այն զուարթ և ազատ կենաց դէմ, զոր Իշխանը կը վարէր Պերլինի մէջ։

Բոլոր այս գործի մէջ ճշմարտութիւն մը եթէ կայ, սա է թէ, դժուարին եղած էր յարմար ամուսին մը գտնել Թագուհւոյն հինգերորդ աղջկան։ Անգլիոյ Իշխանուհի մը ամեն տեսակ մարդու հետ չի կրնար ամուսնանալ։ Նախ, բողոքական պէտք է լինի ամուսինն, և յետոյ, քիչ թէ շատ, վեհապետական գերդաստանի մը պատկանի։ Պէադրիս Իշխանուհին, որ այժմ 27 կամ 28 տարեկան է, Աւստրիոյ գահաժառանգ Իշխանին սիրահարեցաւ մինչ 20 տարեկան էր. բայց Իշխանը Կաթոլիկ էր, և Վիքթորիա Թագուհին ուրիշ բան չէր կրնար ընել, բայց եթէ խնդրել Ֆրանծ Եոզէֆ Կայսրէն որ փութացնէ իւր անդրանիկ զաւկի մեկնումն ի Լոնտոնէ։ Թագուհւոյն մէկ աղջիկը Գերմանիոյ ապագայ Կայսրուհին է, քանի որ գահաժառանգ Իշխանին ամուսինն է։ Այս լաւ, բայց մէկ ուրիշ աղջիկը պարզապէս անգլիացի ազնուականի մը, —թէեւ Անգլիոյ ամենամեծ ազնուականաց միոյն—Արկայլի Դքսին, անդրանիկ որդւոյն ամուսինն է։ Երրորդ աղջիկը գրեթէ խեղճ մեռաւ, զի Հէսի քաղաքատապէս աղքատ Դքսին կինն էր։ Այս երրորդ աղջկան պատմութիւնն, ինչպէս կ'երեւի իւր հրատարակեալ նամակներէ, արտասուելի է, և կը ցուցնէ թէ ամեն ինչ վարդագոյն չէ արքունի ծիրանիներուն ներքեւ։ Անգլիոյ Խորհրդարանը տարին 6,000 ոսկի թոշակ կապած էր դժբախտ Ալիս Իշխանուհւոյն՝ Հէսի Մեծ Դքսին հետ ամուսնութեան առթիւ։ Բայց այս գումար հազիւ կը բաւէր Դքսական Տան արտաքին փայլը պահելու, և ներքին ծախուց համար շատ անգամ կը նեղուէր Իշխանուհին։ Կ'ըսէ թէ «խորին մտահոգութեամբ կը պաշարուէր երբ խնդիր լինէր ճաշկերոյթ մը տալ քաղաքիս հիւրերու, զի ասոր համար բաւական մեծ և վայելուչ սրահ մը չունէր Դքսական պալատին մէջ»։ Ալիս Իշխանուհին կը գրէ նաեւ թէ շատ անգամ կը պարտաւորէր իւր ձեռօք կարկտել իւր զաւակաց հագուստները, վասն զի ամեն ինչ ի նորոյ չինելու նեղութիւն կը կրէր։ Ինչպէս ետքէն յայտնուեցաւ Տիկին Քալոմին ռուս տիկնոջ հետ իւր գայթակղալից յարաբերութիւններէն, Հէսի Մեծ Դուքսը շռայլ և հաճոյասէր մարդուն մէկն էր, որ կ'երեւի թէ իւր հաւատարիմ և քաղցրաբարոյ կնոջ տարեկան թոշակին մէկ մեծ մասը կ'ուտէր։ Ալիս Իշխանուհին մեռաւ՝ իւր զաւակաց մէկէն, որ տարափոխիկ հիւանդութենէ մը բռնուած էր, փոխանցուած ախտ մը ստանալով, և զոհ գնաց իւր մայրական սիրոյ։

Իսկ Պէադրիս Իշխանուհւոյն վրայ կը տեսնենք թէ կը ստուգուի այն ճշմարտութիւն թէ բարձրագոյն դասուց աղջկունք շատ դիւրաւ չեն կրնար կարգուիլ։ Եթէ հասարակ ընկերութեան մը մէջ դժուարութիւն կը քաշուի պատշաճ ամուսիններ գտնելու ազնուական և բարեկիրթ օրիորդներու, զի սոցա ծնողք խստապահանջ են, և զի շատ երիտասարդք չեն յօժարիր պահանջուած աղջիկներու այր լինել, բարձրագոյն ընկերութեանց և արքունեաց մէջ առաւել եւս այնպէս է։ Ամուսնութիւնն հոն շատ անգամ ձեւական, պաշտօնական, պայմանագրական բան մ'է, և ո՛չ թէ սրտի գործ մը։ Այս պատճառաւ, հակառակ ամեն դիւրութեանց, Եւրոպիոյ Թագաւորական և կայսերական ամոլոց մէջ ընդհանրապէս չկան այնչափ ամուսնական գոհունակութիւն ու բարեկեցութիւն, որչափ ընկերային խոնարհագոյն դասերու պատկանող ընտանեաց մէջ։

ԱՒՍՏՐԻԱ. Ինչպէս մերթ ընդ մերթ համառօտիւ յիշատակուած էր, գահաժառանգ Կայսրորդւոյն հովանաւորութեան ներքեւ երկրին ամենէն երեւելի մատենագիրներն և արուեստագէտները կ'աշխատակցին խմբագրութեան Աւստրօ-Հունգարիոյ վերաբերեալ համայնագիտակ հոյակապ երկի մը, որ «Աւստրիա-Հունգարիա, նկարագրեալ և պատկերազարդեալ» տիտղոսը պիտի կրէ։ 15 գիրք պիտի կազմէ, իւրաքանչիւրն երկու հատորէ բաղկացեալ, և հատորք դեկտ. 1ին պիտի սկսին հրատարակիլ, և ամեն տասն և հինգ օրն անգամ մը հատոր մը լոյս պիտի տեսնէ։ Առաջին հատորն, որ տպագրութեան պատրաստ է այժմ, կը խօսի Կայսրութեան ցեղագրութեան, երկրաբանութեան, կենդանաբանութեան, բուսաբանութեան և կլիմային վրայ։ Գահաժառանգ Իշխանը մեծ հոգածութեամբ կը հսկէ գործին տպագրութեան, որ եթէ համապատասխանէ Նորին Բարձրութեան ակնկալեաց, պիտի լինի և միայն գրական և գեղարուեստական նշանաւոր յիշատակ մը Ֆրանծ Եոզէֆ Կայսեր իշխանութեան,

—Աւստրիոյ Առեւտրական Նախարարին տարեկան տեղեկագրոյն նայելով, Դրիէստի վաճառականութեան 100 էն 20ն անգլ. նաւերու միջոցաւ կը կատարի։ Հանքածուխն Անգլիայէն բերուած գլխաւոր նիւթն է։ 1864 ին Անգլիայէն ի Դրիէստ ներածեալ ապրանաց արժէքն էր 10,300,500 ֆիորին, 1883 ին՝ 59,600,690 և անցեալ տարի 52,090,395 ֆիորին։ Դրիէստէ յԱնգլիա տարուած վաճառաց արժէքն էր 1864 ին 3,500.000 ֆիորին, որ 1883 ին կը հասնէր 16,831,906 ֆիորինի և անցեալ տարի 15,303,320 ֆիորինի։

—Հունգարական կառավարութիւնը մէկ ու կէս միլիոն ֆիորին յատկացուց Դանուբ գետին հունգարական մասին յատակը մաքրելու համար։ Նաւերուն վրայ տուրք մը դնելով Բէշդայի կառավարութիւնն ետ պիտի առնու տակաւ իւր այս կանխավճար։

ԽՏԻՒՐ ԵԳԻՊՏՈՍԻ. Անգլիացիք մտադիր են Գահիրէի մէջ հիմնել «Կորտոնեան Քոլէճ» մը։ Զայս խորհուրդ յղացող կարգ մը անգլիացի եկեղեցականաց և բարեսէր անձանց կողմէ Թայմզի մէջ հրատարակեալ գրութիւն մը հետեւեալ տեղեկութիւնները կու տայ։

«1883ին անգլիացի եկեղեցականք ոմանք, Եգիպտոսի մէջ Անգլիոյ ձեռք բերած առաւելակշռութեան պատճառաւ Անգլիական Եկեղեցւոյն և Ազգին համար ծագում առնող պատասխանատուութիւնն զգալով, Ընկերակցութիւն մը կազմեցին, հաւանութեամբ Քէնդըրպըրիի Արքեպիսկոպոսին և Լոնտոնի Եպիսկոպոսաց, վասն «յառաջացման Քրիստոնէութեան յԵգիպտոս»։

«Ընկերակցութիւնն անկէ ի վեր կը գործէ, շարունակ ծանօթութիւններ հաւաքելով և յարաբերութիւններ մշակելով Եգիպտոսի եկեղեցական իշխանութեանց հետ, գիտնալու համար թէ ինչ տեսակ միջոցներ ձեռք առնուլ պէտք է առաջադրեալ նպատակին իրականացման համար։

«Այս քննութեանց արդիւնքն եղաւ որ համոզում գոյացուցինք թէ Եգիպտոսի մէջ Քրիստոնէութիւնը սերտիւ կապուած է Ղպտի կամ բնիկ եգիպտական Եկեղեցւոյն գոյութեան և բարգաւաճման հետ։ Ղպտի Եկեղեցին, արտաքին մեկուսացման, ներքին գժտութեան և օտար հարստահարութեան պատճառաւ, ծայրայեղ տկարութեան մատնուած է։ Նորա գլխաւոր պէտքն է կղեր մը, բուն բառականին ուսեալ և կրթեալ թէ՛ աստուածաբանական և թէ՛ աշխարհական գիտութեանց մէջ, Ղպտի ժողովրդեան առաջնորդելու և նորա հոգեւոր պիտոյքը գոհացնելու համար։ Առանց այսպիսի կղերի մը՝ բնաւ բան մը չենք կրնար ընել Ղպտի ժողովրդեան վիճակին բարձրացման համար։ Բայց մեր օժանդակութիւն զգուշութեամբ և խոհեմութեամբ պարտինք ընծայել, որպէս զի Ղպտի Եկեղեցին եւս առաւել չտկարացնենք, ներքին գժտութիւններ և բաժանումներ յառաջ բերելով նորա մէջ։ Սակայն միւս կողմէ, չենք կրնար ակնկալել թէ Ղպտի Եկեղեցին, ինքն իրեն թողեալ, բան մը կրնայ ընել իւր կղերի կրթութեան համար։ Օգնութիւն մը դուրսէն պէտք է գայ, և ուստի՞ եթէ ոչ Անգլիոյ քրիստոնեայ ժողովրդեան կողմէ։

«Որոշուած է ուրեմն Գահիրէի մէջ հիմնել արական կրթարան մը, ուր պիտի տրուի աշխարհական ընտիր կրթութիւն մը, հանդերձ կրօնային և բարոյական խնամեալ դաստիարակութեամբ։ Վարժարանը բաց պիտի լինի թէ՛ Քրիստոնէից և թէ՛ Մահմետականաց առջեւ՝ բայց կը գուշակուի որ ամենէն աւելի Ղպտի տղայք հոն պիտի դիմեն, և որովհետեւ Ղպտիներուն եկեղեցականները կ'ընտրուին աշխարհական երիտասարդաց մէջէն առանց յատուկ պատրաստութեան, անհերքելի է թէ այս կրթարան, եթէ յաջողութիւն գտնէ, ի վերջոյ մեծապէս պիտի նպաստէ Ղպտի կղերին բարւոքման։ Կրօնափոխութեան ո՛ և է անարժան փորձ չպիտի լինի։

«Կ'առաջարկուի յաւերժայիշատակ Կորտոնի անունը կցել հիմնելի կրթա-

---

—= 105 =—

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ԺԻՒԼ ՎԷՐՆ

ԿՐԱՆԹ ՆԱՒԱՊԵՏԻՆ ՈՐԴԻՔՆ

ԳԼՈՒԽ ԺԸ.

ԱՒՍՏՐԱԼԻԱԿԱՆ ԱԼՊՔ

Ճանբան երկնցաւ հազարաւոր ոլորտներով, զորս անմատոյց խոչեր, խութեր, հաստաքարի բարձր հատորներ, խոր հեղեղատներ եւ կասկածելի ճահիճներ կը հարկադրէին ընել։ Այս պատճառաւ, մինչեւ իրիկուան մօտ հազիւ կէս աստիճան ճանբայ ըրած էին։ Իջեւան դրին Ալպերուն ստորոտը, Քոպոնկրա գետակին եզրը, փոքրիկ դաշտի մը քով, ծածկեալ քառատանաչափ թուփերով, որոց կարմրորակ տերեւներն ականահաճոյ տեսիլ մ'ունէին։

— Մեծ դժուարութիւն պիտի կրենք անցնելու, ըսաւ Կլէնարվան լերանց գօտիին նայելով, որոյ կիսապատկերն արդէն աներեւոյթ կը լինէր գիշերուան մութին մէջ։ Ալպեա՛նք, աւասիկ անուն մը, որ մտածել կու տայ։

— Այնչափ չէ, սիրելի՛դ իմ Կլէնարվան, պատասխանեց Բականէլ։ Մի՛ կարծեք թէ բովանդակ Զուիցերիա մ'ունիք անցնելիք։ Աւստրալիոյ մէջ կան Կրամբեանք, Պիրինեանք, Ալպեանք և Կապոյտ լերինք, ինչպէս յԵւրոպա, բայց մանր օրինակաւ։ Կ'ապացուցանէ այս պարզապէս թէ աշխարհագրաց երեւակայութիւնն անհուն չէ, կամ թէ յատուկ անուանց լեզուն յոյժ աղքատ է։

— Ուրեմն այս աւստրալիական Ալպերըն... հարցուց տիկին Հէլէնա։

— Գրպանի լեռներ են, պատասխանեց Բականէլ։ Առանց նշմարելու կրնանք անցնիլ։

— Ձեզ համար խօսեցէք, ըսաւ հազարապետը։ Մտացրաւ մարդ մը միայն կրնայ լեռնագօտի մ'անցնիլ առանց նշմարելու։

— Մտացրա՛ւ, գոչեց Բականէլ։ Բայց ես մտացրաւ չեմ։ Թո՛ղ վկայեն այս տիկնայք։ Միթէ ոտքս ցամաքին վրայ դնելէս ի վեր չբռնեցի՞ խոստումս, մտացրաւութիւն մ'ըրի՞ երբեք, սխալ մը գործեցի՞։

— Բնաւ, պարո՛ն Բականէլ, ըսաւ Մարի Կրանթ։ Մարդոց ամենէն կատարեալն էք այժմ։

— Յո՛յժ կատարեալ, աւելցուց ծիծաղելով տիկին Հէլէնա։ Ձեր մտացրաւութիւնք շատ կը պատշաճէին ձեզ։

— Ճշմարիտ չէ՞, տի՛կին, պատասխանեց Բականէլ։ Եթէ այժմ պակասութիւն մը չունիմ, ես ալ ամեն մարդոց պէս մարդ մը պիտի լինիմ։ Կը յուսամ ուրեմն որ քիչ ժամանակէն լաւ սխալ մը պիտի գործեմ, որ շատ պիտի ծիծաղեցնէ զձեզ։ Երբոր չեմ սխալիր, կը թուի ինծ թէ կը մեղանչեմ կոչմանս դէմ։

Հետեւեալ առաւօտ, յունվար 9, հակառակ փոքրիկ աշխարհագրին տուած հաւաստեաց, բաւական մեծ դժուարութեամբ կրցաւ ջոկատը մտնել Ալպեանց մէջ։ Հարկ եղաւ երթալ ըստ դիպաց, նեղ ու խոր կիրճերու մէջ մտնել, որոց ծայրը կրնար անել լինել։

Էյրթըն մեծ շփոթութեան մէջ պիտի ընկնէր անշուշտ, եթէ ժամ մ'երթալէ յետոյ, պանդոկ մը, թշուառ գինետուն մը, չներկայանար յանկարծ լերան շաւիղներէն միոյն վրայ։

— Բարէ՛, գոչեց Բականէլ, այս պանդոկին պետը չկրնար մեծ շահ մ'ընել այսպիսի տեղ մը։ Ի՞նչ ծառայութիւն կրնայ ընել։

— Մեր ճանբուն վրայ տեղեկութիւններ կրնայ տալ, որոց շատ պէտք ունինք, պատասխանեց Կլէնարվան։ Ներս մտնենք։

Կլէնարվան և Էյրթըն պանդոկը մտան։ Պէ-շ-Ինն ի (պանդոկին անունն էր) պետը կոպիտ և դաժանադէմ մարդ մ'էր, որ իւր պանդոկին ոգելից ըմպելիները խմելու մասին կրնար ինքզինք գլխաւոր յաճախորդ համարել։ Սովորաբար ուղեւոր դուարաբոյծներ կամ անդէորդներ միայն կը տեսնէր։

Դժկամակ դէմքով մը պատասխանեց իրեն ուղղեալ հարցմանց։ Բայց իւր պատասխանք բաւական եղան Էյրթընի՝ իւր բռնելիք ուղին ճշդելու։ Կլէնարվան քանի մը թագադրամով վարձատրեց պանդոկապետին կրած աշխատութիւնն, եւ պանդոկին դռնէն դուրս ելնելու վրայ էր, պատին վրայ փակած ծանուցում մը գրաւեց զիւր ուշադրութիւն։

Երկրին ոստիկանութեան մէկ ազդն էր, որ տարագրեալ չարագործաց Բէրթէն փախչիլը ծանուցանելով՝ անոնց Պէն-Ձոյս անուն պետը բռնող կամ իշխանութեան յանձնողին հարիւր լիրա սթէրլին կը խոստանար։

—Արդարեւ, ըսաւ Կլէնարվան Էյրթընի, կախելու արժանի է այդ թշուառականն։

—Մանաւանդ բռնելու, պատասխանեց Էյրթըն։ Հարիւր լիրա, պատուական գումար մ'է, զոր չարժեր։

—Պանդոկապետն ալ, աւելցուց Կլէնարվան, վստահութիւն չազդեր ինծ հակառակ իւր ազդագրին։

—Ինծ ալ, պատասխանեց Էյրթըն։

Կլէնարվան և նաւաստեաց տասնապետը սայլին քով վերադարձան, և իրենց ճանբան ուղղեցին դէպ յայն կէտ՝ որ կը յանգի Լիւքնովի ուղին։ Նեղ անց մը կար անդ ոլորապտոյտ, որ կողմնակի վեր կ'ելնէր լեռնագօտիէն։ Սկսան վեր ելնել։

Տաժանելի վերելք մ'էր։ Քանիցս անգամ ուղեւորուհիք և ընկերք վար իջան։ Հարկ էր օգնութիւնք ընել ծանրաբեռն սայլին մերթ մղելով, մերթ եւս եւս բռնելով որ չգլորեր զառիթափներէ վար. եզները լուծել, որպէս զի կարելի լինէր կառքըն անկիւններէ դարձունել. կառքին ետին մաթակներ դնել, որպէս զի ետ չերթար։ Քանիցս անգամ Էյրթըն յօգնութիւն կոչեց ձիերն, որք արդէն հազիւ կրնային իրենք զիրենք վեր հանել։

Այս երկար յոգնութեա՞ն թէ ուրիշ պատճառաւ, ձիերէն մին մեռաւ այն օրը։ Յանկարծ տապալեցաւ ընկաւ, առանց որ եւ է նախազգուշացոյց նշանի։ Միւլրատի ձին էր, և երբոր Միւլրատ կանգնեցնել ուզեց, տեսաւ որ մեռեր էր։

Էյրթըն գնաց զննեց դիտապաստ կենդանին, և չհասկնալ թուեցաւ այդ յանկարծական մահուան պատճառն։

—Կ'երեւի թէ կենդանւոյն երակներէն մին խզած է, ըսաւ Կլէնարվան։

—Անտարակոյս, պատասխանեց Էյրթըն։

—Իմ ձիս առ, Միւլրա՛տ, աւելցուց Կլէնարվան, ես կ'երթամ տիկին Հէլէնայի քով կը նստիմ սայլին մէջ։

Միւլրատ հնազանդեցաւ, և ջոկատը, կենդանւոյն դիակն ագռաւներուն թողլով, շարունակեց զիւր տաժանաւոր վերելութիւն։

Աւստրալիական Ալպեանց գօտին քիչ թանձր է, և ստորոտն ութ մղոն լայնութիւն չունի։ Ուստի, եթէ Էյրթընի ընտրած անցն արեւելեան զառիվայրին յանգէր, քառասուն-ութ ժամու մէջ կրնային անցած լինիլ այդ բարձր պատուար։ Յայնժամ, ո՛չ անյաղթելի արգելք, ո՛չ ալ դժուարին ուղի կը մնար մինչեւ ի ծով։

Յունվար 10 ին, ուղեւորք լերան ամենաբարձր կէտն հասան, գրեթէ երկու հազար ոտնաչափ։ Բաց սարահարթի մը վրայ կը գտնուէին, ուստից աչաց տեսութիւնն յոյժ հեռի կը ծաւալէր։ Հիւսիսի կողմն Օմէոյ լճին հանդարտ ջուրերը կը ցոլանային, ջրային թռչնովք կիտանշանեալ, և անկէց անդին Մըրրէի լայնածաւալ դաշտերն։ Հարաւակողմը կը պարզէին Կիբսլէնտի կանաչափայլ եզերքները, ոսկեխառն հողերն և բարձրաբերձ անտառները նախնական երկրի մը կերպարանքով։ Անդ բնութիւնը տակաւին տէր էր իւր արտադրութեանց, իւր առուաց, իւր մեծամեծ կոյս ծառոց, և դուարաբոյծք, ցայնվայր հազուագիւտ, չէին համարձակէր մարտնչիլ անոր դէմ։ Կը թուէր թէ Ալպեանց գօտին երկիրն երկու տարբեր մասերու կը բաժնէր, որոց մին պահած էր զիւր վայրենութիւն։ Արեւը մայրը կը մտնէր յայնժամ, և քանի մը ճառագայթք, կարմիր ամպերը թափանցելով, Մըրրէի դաշտերուն երանգները կը կենդանացնէին։ Իսկ Կիբսլէնտ, ընդհակառակն, լերանց պահպանակին ետին պատսպարեալ, աներեւոյթ կը լինէր տարտամ մառայլի մը մէջ։ Կարծես թէ ստուերը կանխահաս գիշերի մը մէջ կ'ընկղմէր զայդ բովանդակ անդրալպեան երկիր։ Այս հակապատկեր յոյժ զգալի եղաւ այդ երկու տարանջատ երկիրներու մէջ տեղը կեցող հանդիսատեսաց, եւ տեսակ մը սրտայուզութիւն տիրեց անոց վրայ, երբոր տեսան այդ գրեթէ անծանօթ երկիր, որոյ մէջէն պիտի անցնէին մինչեւ վիքթորիական սահմանագլուխները։

Իջեւանեցան նոյն սարահարթին վրայ, եւ հետեւեալ առաւօտ էջն սկսաւ՝ բաւական արագութեամբ։ Ճանբան սաստիկ կարկուտ մը բռնելով՝ հարկադրեցան ապաստան փնտռել ապառաժներու տակ։ Սովորական կարկտահատեր չէին, այլ ձեռքի մեծութեամբ սառոյցի հատորներ կը տեղային մրրկալից ամպերէն։ Պարսատիկ մը չէր կրնար աւելի ուժով նետել, եւ քանի մը լաւ հարուածք սովրեցուցին Բականէլի եւ Ռոպէրթի թէ անձնապահ լինել պէտք էր անոնցմէ։

(Շարունակելի)

բանին անուան, զի Նարոճնի անունը դարուց ի դարս երախտագիտութեամբ պիտի յիշուի թէ՛ Եգիպտոսի և թէ՛ համայն քաղաքակիրթ աշխարհին մէջ։»

Այսպէս թէ՛ այնպէս, դիտելի է թէ Անկլիքան Եկեղեցին ջանադիր է տարածել զիւր ազդեցութիւն ուր որ կրնայ հասնիլ անգլիական աշխարհակալութեան ազդեցութիւնը։ Բայց մասնաւոր հետաքրքրութեամբ դիտուելու արժանի են այն ջանքեր զորս կ՚ընէ արեւելեան հին Եկեղեցեաց հետ յարաբերութիւններ հաստատելու և նոցա «վերածնութեան» նպաստելու համար։ Մանաւանդ Քրդստանի Նեստորականաց և Եգիպտոսի Ղպտիներուն հետ շատ սերտ յարաբերութիւն կը հաստատեն Անկլիքան Եկեղեցւոյ պաշտօնեայք, և այս արեւելեան ժողովուրդները չխրտչեցնելու համար, Ամերիկացի Միսիոնարներէն տարբեր ընթացք մը կը բռնեն, կրօնափոխութեան ո՛ և է «անարժան» փորձ չընելով։ Ժամանակը միայն պիտի ցուցնէ թէ արեւելեան վաղեմի ժողովրդոց զարգացման նպաստելու համար անգլիացի կղերական դասուն բրած «անշահախնդրական» յայտարարութեանց մէջ ո՛ր աստիճան անկեղծութիւն կայ։ Բազմաց համար, սակայն, կրօնափոխական ձեռնարկներու միայն մէկ նոր ձեւն է այս ամենայն։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ինչպէս որ համառօտիւ ծանուցինք մեր երկուշաբթի աւուր թուով, Ազգ. Վարչութեան Քաղաքական Ժողովն իւր Դիւանի կազմութիւնը կատարեց նոյն օր։ Ս. Պատրիարք Հայրն՝ որ կը նախագահէր ժողովին, շնորհաւորեց ըզնորընտիր Դիւանն և քաջալերիչ խօսքով օրհնեց զհամայն ժողովականս։

Ապա անմիջապէս գործի ձեռնարկելով, Ժողովը խորհրդակցեցաւ ազգային գործոց տնօրինութիւնը փութացնելու միջոցներուն վրայ և այս նպատակին հասնելու համար աշխատութեանց բաժանման սկզբունքն ընդունելով որոշեց ըստ այնմ շարժիլ։

Յետ այսորիկ, Տեսուչ Խորհրդոց և Հոգաբարձութեանց վերակազմութեան ձեռնարկելով, թէ՛ այդ և թէ ուրիշ քանի մը կարեւոր խնդրոց նկատմամբ հետեւեալ տնօրինութիւններն ըրաւ.

Ա. Ազգ. Հիւանդանոցի Հոգաբարձութեան կողմէ մինչեւ ցարդ այդ գթութեան յարկին բարւոք տնտեսութեան համար ի գործ դրուած ջանքերն ու հոգածութիւնը գնահատելով, վերահաստատեց զնոյն Հոգաբարձութիւնն իւր պաշտօնին մէջ, եւ յանձնարարեց ժողովականներէն Կիւմիւշկէրտան էֆէնտիի, որ եթէ Հոգաբարձութիւնը Վարչութեան անմիջական տնօրինութեան կարօտ խնդիրներ ունենայ, ինք տեղեկանալով ներկայէ զանոնք Քաղաքական Ժողովին։

Բ. Հաստատելով Ուսումնական Խորհրդոյ ձեռնհասութիւնն և ժրաջան գործունէութիւնն, յանձնարարեց իւր Ատենադպիր Նուրեան էֆէնտիին որ բանակցելով յիշեալ Խորհրդոյ հետ, անոր վերակազմութեան համար հարկ եղած առաջարկութիւնը բերէ ժողովին։

Գ. Տնտեսական Խորհուրդն արդէն իսկ իւր հրաժարականը մատուցած լինելով, Ժողովն իւր անդամներէն Բարաղամեան Տիգրան էֆէնտիին յանձնեց անոր վերակազմութեան համար պէտք եղած առաջարկութիւնները բերել Ժողովին։

Դ. Վանօրէից Խորհրդոյ կազմակերպութեան համար պէտք եղած առաջարկը բերելն յանձնեց ժողովականներէն Պալըրեան Համազասպ էֆէնտիին։

Ե. Ելմտական Հոգաբարձութեան կազմակերպութեան համար պէտք եղած առաջարկը բերել յանձնարարելով Խ. Կամսարական էֆէնտիի, պաշտօն տուաւ նմա միանգամայն Ազգ. Պատրիարքարանի ելմտական ընթացիկ գործերը վարել ցընտրութիւն այդ Հոգաբարձութեան։

Զ. Նկատողութեան առնլով Ուսումն. Խորհրդոյ կողմէ մատուցեալ ընդհանուր Կրթական Օրինաց նոր ծրագիրն, սորա [illegible] հաստատելէ յետոյ, այդ ծրագրի նախաքննութիւնն յանձնեց Ատենադպիր Նուրեան էֆէնտիին։

Է. Նոյնպէս նկատողութեան առնլով Ներսէս Վարժապետեան Ուսումնարանի ընկերութեան հիմնական կանոնագիրն և միանգամայն Ղալաթիոյ Կեդր. վարժարանի ուսմանց յայտագիրը, Ատենադպիր Նուրեան էֆէնտիին յանձնեց նախաքննել զայնս և ապա խնդիրը բերել ժողովին։

Ը. Սամաթիոյ Ս. Գէորգ եկեղեցւոյ վերաշինութեան հսկող Յանձնաժողովոյ նախագահ Յակոբեան Միքայէլ էֆէնտիի կողմէ ներկայացեալ մէկ պաշտօնագրէն տեղեկանալով որ նոյն Յանձնաժողովը ձեռնարկեր է իւր պաշտօնին և շինութեան ծախուց քանակութիւնը ճշդելու և գումարն ապահովելու միջոցները ձեռք առած է, և թէ հանգանակութեան պիտի ձեռնարկուի կարող ազգայնոցմէ նպաստ ստանալու համար, որոշեց Ատենադպիր Նուրեան էֆէնտիի միջոցաւ բանակցիլ Յակոբեան էֆէնտիի հետ և ինչ ինչ կէտերու վրայ հարկ եղած տեղեկութիւններն ստանալէ յետոյ յանձնել խնդրուած ժապաւէնեայ տումարն։

Թ. Նախագահ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր դիտողութեանց վրայ, Ազգ. Ժողովոյ յառաջիկայ ուրբաթ օր գումարումն անհրաժեշտ դատելով, մանաւանդ Երուսաղիմայ պարտուց բարձման Յանձնաժողովոյ կազմութեան խնդրոյն համար, Ժողովն յանձնարարեց Ատենադպիր Նուրեան էֆէնտիի բանակցիլ Ազգ. Ժողովոյ Մայր Դիւանին հետ որպէս զի նոյն օր Ազգ. Ժողով գումարի։

Ժ. Ժողովս հարկ զգալով վարչական տնօրինութեանց ճշդիւ հրատարակումն ապահովել, որոշեց որ հրատարակելի տնօրինութիւնք յետ այսորիկ իւր Դիւանի կողմէ գրաւոր կերպով հաղորդուին ազգային լրագրաց։

* * *

Քաղաքական Ժողովոյ յառաջիկայ նիստը տեղի պիտի ունենայ այս ուրբաթ օր ի Ղալաթիա։

* * *

Կրօնական Ժողովն իւր վերջին նիստին մէջ Ղալաթիոյ եկեղեցւոյն վրայ ձեռնադրելի քահանայից խնդրոյն վերայ խորհրդակցելով, նոցա ուսումնական և բարոյական վիճակը քննելու համար իւր վերջնական որոշումը յետաձգեց յառաջիկայ նստին։

* * *

Գոհութեամբ կը ծանուցանենք թէ Ազգ. Հայուհեաց Դաշտային Հանդիսին մէջ չսպառուած բոլոր անուշեղէններն ու կարկանդակները մեծ սիրով մը Ս. Փրկչեան Հիւանդանոցը ղրկուած են տղայոց և հիւանդաց իբրեւ նուէր։

Նաեւ պարասրահին և խորանակներուն վրայ տարածուած կտաւն, որ իբր 900 կանգուն էր, Ազգանուէր Տիկնայց կողմէ կը ձեւուի ու կը կարուի, իբրեւ ճերմակեղէն նմանապէս ծրիաբար նուիրելու համար Ս. Փրկչեան հաստատութեան։

Վիճակահանութեան նիւթերը բարեսիրաբար նուիրած էին Ազգ. Հայուհեաց Կղզեաց մէջ ունեցած անդամուհիք, գլուխ ունենալով զՏիկին Մաքրուհի Նորատունկեան։ Ետքէն պակաս 200 կտոր նիւթերն ալ երկու Օրիորդներ Պէօյիւքտէրէէն հոգացած են։ Իսկ հանդիսին մէջ գործածուած բոլոր օշարակներն ու գինին նուիրած էր Տիկին Ասպետուհի Ջոնդ։

Այս ամենայն մեծ պատիւ կը բերէ անշուշտ Ազգանուէր Ընկերութեան Տիկնայց։

* * *

Գիտական նոր հանդէս մը սկսաւ հրատարակուիլ խմբագրութեամբ Ն. Տաղաւարեան էֆէնտիի։

Այս հանդէս որ «ԳԻՏԱԿԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄ» անունը կը կրէ, պիտի հրատարակուի ամսին մի անգամ և պիտի պարունակէ խմբագրական յօդուածներ գիտական ամենանոր և բարձր նիւթերու վրայ, ծանօթութիւններ գիտական նոր գիւտերու, նոր փորձերու և նոր գրեանց վրայ, նամակներ գիտական աշխատակիցներէ, ևայլն։

Առաջին թիւն՝ զոր ստացանք երէկ, կը պարունակէ «Յառաջաբան» մը, «Տարրինականութիւն-խմբագրական» և «Կենդանի և մեքենայ-Ա», երեք յօդուածներ։

24 երեսէ բաղկացեալ, մաքուր տպագրութեամբ տետր մ՚է։ Տարեկան բաժանորդագինն է Կ. Պոլսոյ համար 20 ղրշ. և գաւառաց համար 26 ղրուշ։

Յաջողութիւն կը մաղթենք Տաղաւարեան էֆէնտիի այս օգտակար աշխատութեան։

ՀՐԱՒԷՐ

ԱՌ ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՐԵՍՓՈԽԱՆՍ

Ազգային Ժողովոյ Զ. Նիստը տեղի պիտի ունենայ յառաջիկայ Ուրբաթ, 19 Յուլիս, ի Ս. Լուսաւորիչ Եկեղեցի Ղալաթիոյ։

Ատեանը պիտի բացուի ժամ 2ին և փակուի 5ին։

Հրաւիրեալ են Ազգային Երեսփոխանք իրենց ազգասիրական պարտականութիւնը կատարելու փութալ։

Մնամ աղօթարար
Պատրիարք Կ. Պոլսոյ
ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ
17 Յուլիս 1885

ՕՐԱԿԱՐԳ

Ա. — Ատենական գործողութիւնք.

Բ. — Տեղեկագիրք Նախաձեռնութեան և Համարակալութեան Դիւանաց վասն հաստատման մի Ընծայարանի.

Գ. — Ընտրութիւն Երուսաղիմայ պարտուց Կարգադիր Յանձնաժողովոյ.

Ատենադպիր
ՅԱԿՈԲ ԳՈՒՐԳԷՆ

ՎՐԻՊԱԿ

Երէկի Պատմական յօդուածին եօթերորդ տողին մէջ, «ժԹ դար» բառը պէտք է կարդալ «ժԸ դար»։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Մեծ-Եպարքոսն այսօր Կայս. պալատ գնաց ի շնորհակալութիւն հոգածութեան Վեհ. Սուլթանին՝ իւր առողջութեան համար։

* * *

Երկրորդ կարգի Մէճիտիէ պատուանշան տրուեցաւ Գրիւրի զինագործարանին տնօրէն Գ. Միւլխաուզընի և երրորդ կարգի Շէֆագաթի պատուանշան Նորա Տիկնոջ, որք մայրաքաղաքս կը գտնուին։

* * *

Ներքին գործոց Նախարար Բարձր. Խոճէմ փաշայի նախագահութեան ներքեւ գտնուող Յանձնախումբն երէկ ի նիստ գումարեցաւ։

* * *

Գերմանիոյ Կայսրը Կաշթէնի ջերմուկները գտնուելուն պատճառաւ, Կ. Պոլսոյ պարսկական դեսպան Մոհսին Խան, որ յատուկ պաշտօնով Թէհրանէն Պերլին կ՚ուղեւորի, ժամանակ մը Եւրոպիոյ ջերմուկները պիտի մնայ, մինչեւ որ Վիլհելմ Կայսրն իւր մայրաքաղաքը վերադառնայ։

Երէկ, Պարսկական դեսպանատունն հասած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Մոհսին Խան կը պատրաստուի մեկնիլ Վիեննայէն՝ ուր կը գտնուի այժմ։

* * *

Սոֆիայէն կը գրեն թէ Ալեքսանդր իշխանին մէկ հրամանագիրը Կ. Պոլսոյ պուլղարական գործակատար կ՚անուանէ զՊ. Զանքոֆ։ Պ. Զանքոֆ պաշտօն ունի միանգամայն Օսմ. Պետութեան և Պուլղար իշխանութեան միջեւ համաձայնութիւն գոյացնել մաքսային դաշնագրի մը մասին որոյ հարկն զգալի պիտի լինի երկաթուղեաց միացման առթիւ։

* * *

Բ. Դուռը վաւերացուցած է Կրէտէի ընդհանուր ժողովոյ կողմէ ներկայացեալ բոլոր օրինական ծրագրերն, ի բաց առեալ այն ծրագիր որոյ համեմատ 6,000,000 ղրուշի փոխառութիւն մը պիտի կնքուէր, կղզւոյն վարչութեան այս տարւոյ բացը գոցելու համար։

Կայս. կառավարութիւնը դիտել տուեր է որ Կրէտէցիք կրնան հրաժարիլ այս փոխառութիւնն ընելէ, ի փոխարէն՝ ծախուց խնայութիւն ընելով։

* * *

Օսմանեան վաճառաբարձ նաւուց նաւապետներ պատրաստելու նպատակաւ Աջապ-գապուի կողմը բացուած ծովային վարժարանի տնօրինութիւնն յանձնուած է նաւահանգստի վերատեսուչ Տիլավէր փաշային։

Աշակերտաց արձանագրութիւնք աւարտած լինելով, դասախօսութիւնք պիտի սկսին վաղը։

* * *

Նախընթաց օրը Մաքրիգիւղի մէջ տեղի ունեցաւ թրքական նորակառոյց վարժարանի բացման հանդէսն։ Այս վարժարան հաստատուած է նախաձեռնութեամբ Հաֆըզ Պէհրամ աղայի որ իւր անձնական քսակէն հոգացած է բոլոր ծախքը։ Ն. Բարձրութիւն իւր կողմէ իբր ներկայացուցիչ ղրկած էր Ապտուլլահ փաշան որ ժամանակէ մ՚ի վեր Վեհ. Սուլթանին հիւր է ի Կ. Պոլիս։

* * *

Կրէտէի ընդհանուր ժողովոյ ԺԶ նստին մէջ, կուսակալ Սավա փաշա հետեւեալ բանախօսութիւնն արտասաներ է, իբրեւ ուղղեալ ինչ ինչ հարցապնդմանց ի պատասխանի։

Նիկոլա Բաքտակի էֆէնտիի խօսքերը թանկագին են։ Հարկ է որ քանի մը բացատրութիւն տամ թէ ինչ կերպով կը փափագիմ անկողմնակալ լինիլ։ Ըստ իս, կողմնակցութիւն և ընդդիմադիր կուսակցութիւն անիմաստ բառեր են որք իմ բառարանիս մէջ չեն գտնուիր և կը փափագիմ որ չգտնուին նաև ո՛ր և է Կրէտացւոյ բառգրքին մէջ։ Երկրին վիճակը ծանօթ լինելով, ընդդիմադիր կուսակցութեան պէտք չեմ տեսներ ես։ Այն երկիրներու մէջ ուր երկու կուսակցութիւնք կան երկու տարբեր կարծիքներ կան. օրինակի համար, այդ կուսակցութեանց մին կը պնդէ թէ իրաց արդի վիճակի պահպանումը միակ միջոցն է երկիրը բարգաւաճ վիճակի մէջ պահելու, մինչդեռ միւս մասը կը պնդէ թէ երկրին բարգաւաճութիւնն իրաց այդ վիճակի փոփոխումէն կախում ունի։ Այս երկու հակառակ կուսակցութիւնք հաստատմամբ կը հետեւին իրենց քաղաքականութեան, և այն ընդդիմութեան մէջ՝ զոր մին ցոյց կուտայ միւսին, չափաւորութեան սահմանները չեն անցնիր։ Բնականաբար մեր մէջ, այս երկու կուսակցութեանց գոյութեան օգտակարութեան հարկը չկրնար զգացուիլ։ Ենթադրելով որ երկու կուսակցութիւնք կան, եթէ կուսակալն անոնցմէ միոյն կողմը բռնէ, ժողովրդեան դէմ մատնութիւն ըրած պիտի լինի։ Կուսակալը պէտք է նկատուի իբր հայր բոլոր ժողովրդեան։ Արդ, ըստ որում կողմնակցութիւն չկայ, ընդդիմադիր կուսակցութեան մը կազմութիւնն ալ կրնայ նոյնպէս մատնութեան գործ մը համարուիլ իրենց համար։

Ես ամենամեծ յարգանք ունիմ ձեր անձին նկատմամբ և վստահ եմ ձեր հայրենասիրական զգացմանց վրայ։ Իմ նախորդս կ՚ամբաստանէք, սակայն կը կարծեմ թէ ոչինչ ըրած է նա մասնաւոր դիտմամբ։ Գրեթէ իւր բոլոր կեանքը դիւանագիտութեան մէջ անցուցած լինելով, կրնայ լինիլ որ, վարչական գործոց փորձառութիւն չունենալուն, մի անգամ սխալ մը գործելով ուրիշներ ալ յառաջ եկած լինին։ Բայց երբեք չեմ ընդունիր որ յատուկ դիտմամբ գործած լինի։

Գալով պաշտօնատարաց, կը խնդրեմ որ անխոհեմութիւն չընէք։ Յոռի պաշտօնատարք հանրային գործոց բարւոք ընթացքը կը խանգարեն։

Ինչ որ ալ լինի, մինչեւ որ պաշտօնատարաց գործած զեղծումներն և անոնց յաջորդելու կոչուող անձանց յատկութիւնք լաւ մը չը ճանչցուին վարչական իշխանութեան պետէն, այս վերջինը պէտք չէ պաշտօնանկ ընէ զոք և նորեր կարգէ։ Կառավարիչ մը ճշմարտութիւնն ստուգելու համար, ժամանակի կը կարօտի։ Կուսակալ մը որ հազիւ իւր պաշտօնի գլուխն անցած, կ՚սկսի պաշտօնատարներն հրաժարեցունել և նորեր անուանել, իւր անկարողութիւնը միայն ցոյց կուտայ։ Իմ գլխաւոր ջանքս պիտի լինի ոստիկանական պաշտօնէից վերակազմութիւնն և բարւոքումն, և կը կարծեմ թէ խիստ սակաւ անկարող պաշտօնեաներ կը գտնուին որք կրնան խուսափիլ քննութենէս։ Վասնզի՝, երբ մարդ մը լրջաբար գործի մը գլուխ կ՚անցնի, եթէ իւր մտաւորական կարողութիւններէն զրկեալ չէ, միշտ կը յաջողի։

Բաւական է միայն որ Ընդհանուր ժողովը մասնանիշ ընէ զեղծումներն, իրաց վիճակի բարւոքումն յանձնարարէ ինձ և ազատ թողու զիս պարտուցս կատարման մէջ որք կը վերաբերին այն պաշտօնին զոր Վեհ. Սուլթանը հաճեցաւ վստահիլ ինձ։

* * *

Վիթալիս փաշա արձակուրդով Փարիզ կ՚ուղեւորի այսօր։

Այս առթիւ Լը Թիւրք կը ծանուցանէ թէ Վիթալիս փաշա անցեալ շաբթու պատիւ ունեցեր է Վեհ. Սուլթանին ներկայել իւր ցեղին ազգաճիւղն, հանդերձ վաւերական գրերով, որով կը հաստատէ թէ ի վաղուց անտի իւր ընտանիքն հաստատուած է ի Թուրքիա և թէ իւր նախնեաց շատեր Արեւելեան պատերազմներու մէջ գտնուած են և թէ կոմս Վէնսանձօ Վիթալիսի յաջորդք ամենքն ալ կոմսի տիտղոս կը կրէին։

Հետեւաբար Ն. Վեհափառութիւնը բարեհաճեր է հրամայել Վիթալիս փաշային որ այսուհետեւ իւր ընտանեաց զինանշանը կրէ։

* * *

Պ. Քարավէլոֆի բերան եղող պուլղարական Թէրնօվսքա Քօնսթիթուցիա լրագիրը Կավրիլ փաշայի ի Կ. Պոլիս ուղեւորութեան առթիւ կը գրէ.

Կ՚ըմբռնենք թէ Պ. Քրէսթովիչ պէտք ունէր երթալ սակաւ ինչ հանգչիլ Վեհ. Սուլթանի բարերար հովանւոյն ներքեւ, հեռի այն նեղութիւններէն զոր կը պատճառէին նմա և չեն դադրիր պատճառելէ Արեւելեան Ռումէլիի ֆէտէրալիստները։ Բայց յայտնի, կ՚երեւի թէ այն մթնոլորտ որ ծնունդ կուտայ գաւառին ֆէտէրալիստներուն հեղձուցիչ կուգայ նաև Կավրիլ փաշային, ինչպէս ոչնչականութիւնն ու արմատականութիւնը կը նեղեն զՊ. Պալապանոֆ»։

* * *

Մօնիթէօր կըսէ թէ Պ. Օպուանօ ինչ ինչ պայմաններ դրեր է ընդունելու համար Րէժիի Ընկերութեան ընդհանուր տնօրէնի պաշտօնն՝ յոր կոչուած է Փարիզի, Վիեննայի և Պերլինի մասնախմբոց կողմէ։ Վարչական Խորհրդոյ մեծամասնութիւնը տրամադիր կերեւի Պ. Օպուանոյի պայմաններն ընդունելու։

* * *

Ելմտական նախարարութիւնն այս օրերս շրջաբերական մը ղրկած է գաւառական իշխանութեանց, տասանորդի տրոց կանոնագրի ինչ ինչ կէտերը մեկնելու համար։

Կանոնագրի 47րդ յօդուածը կըսէ թէ այն արտադրութիւններէն՝ զորս տուրքէ փախցունել կուզուի, վճարելի տրոց կրկնապատիկը պիտի առնուի, կէսը կառավարութեան և կէսը խարդախութիւնն երեւան հանող անձին տալու համար։ Կանոնագրի 72րդ յօդուածը կըսէ թէ այն տեղեր ուր տուրքը վարձու տրուած է, մի և նոյն կերպով պէտք է վարուիլ։

Իսկ այժմ նախարարական շրջաբերականը մասամբ կը բարեփոխէ այս յօդուած։ Այն պարագային յորում խարդախութիւնն երեւան ելնէ նոյն իսկ տրոց վարձակալին ձեռամբ, այս վերջինն իրեն բաժին ինկած մասը պիտի առնու և միւսկէսը պիտի տայ կառավարութեան գանձուն, իսկ եթէ խարդախութիւնն երեւան ելնէ օտար անձի մը ձեռամբ, կառավարութիւնն ոչինչ պիտի առնու և իբր տուգանք առնուած կրկնապատիկ տուրքը պիտի բաժնուի վարձակալին և երեւան հանողին միջեւ։

* * *

Նօվօյէ Վրէմիա լրագիրը կըսէ թէ ներկայ յուլիս ամսոյ մէջ պուլղար կառավարութիւնը 400,000 արծաթ րուբլի պիտի վճարէ Ռուսիոյ, վերջին պատերազմի ժամանակ ռուսական բանակին կողմէ Պուլղարիոյ գրաւման համար եղած ծախուց իբր հատուցում։

Այս գումար պիտի վճարուի ձեռամբ Սոֆիայի ազգային Դրամատան։

* * *

Աւստրիական դեսպանատան քարտուղար Պրանգիս կոմսին տեղ՝ որ այս օրերս Աթէնք ուղեւորեցաւ տեղւոյն դեսպանատան գործերը վարելու համար, մայրաքաղաքս եկած է Պ. Պլում Պլանքէնէկ։ Կ՚ըսուի թէ Պրանգիս կոմսը չպիտի վերադառնայ այլեւս և ուրիշ պաշտօնի պիտի կոչուի։

Իսկ դեսպանատան խորհրդական և առաջին քարտուղար Պ. Վէպրնօֆի յաջորդ կարգուած է Պ. Կոտէլ Լանուա որ աստ կ՚սպասուի շուտով։

* * *

Ռազմական և Երկրագործական նախարարութիւնն որոշած է, Գատը-գիւղի կողմն երեւան ելած որթոջլի ծաւալումն արգիլելու համար չթողուլ ներքեւ առնուլ այդ կողմերու այգիներն։

Այդ շղթայն Հայտար-փաշայի նաւամատոյցէն սկսեալ պիտի անցնի՝ երկաթուղւոյ գծին երկայնութեամբ՝ Գուրպաղըլը-տէրէի կամուրջէն, Էրէն-գիւղի հրապարակէն, Կէօզ-թէփէի կայարանէն, Զիֆթէ-հավուզներէ, և պիտի հասնի մինչեւ ծովեզերք, և անտի պիտի ձգուի մինչեւ Հայտար-բաշա, անցնելով Ֆէնէրէն, Ֆէնէր-գոյուէն, Մոտապուռնուէն և Գատը-գիւղի նաւամատոյցէն։

Այդ գծէն դուրս չպիտի հանուին ո՛չ խաղող, ո՛չ արմատ, ո՛չ տունկ, ո՛չ տերեւ, վերջապէս և ո՛չ մէկ բուսեղէն։

* * *

Մակեդոնիոյ զինուորական զօրութիւնք մեծ փութով կը հալածեն գաւառին ամեն կողմերը վխտացող աւազակներն։ Արեւելեան կողմը, մանաւանդ ի Սէրէզ, կատարեալ ապահովութիւն չտիրեր դեռ. և մերթ ընդ մերթ կը տեսնուին պուլղարական և Թուրքօալպանիական աւազակախմբեր։ Ասոնցմէ երկուքը վերջերս ոստիկանութենէն պաշարուելով, բնաջինջ եղան։

* * *

Քասթամպօլի պաշտօնական լրագիրը կը ծանուցանէ թէ տեղւոյն ոստիկանութիւնն յաջողեր է ձերբակալել այն աւազակներն որք անցեալները Թղթատարը կողոպտած էին Զաֆրանպօլուէն քիչ հեռու։

* * *

Երուսաղէմէն յունիս 30 թուականաւ հետեւեալ լուրերը կը հաղորդեն մեզ,

Յունիսի 15 ին կառավարական պալատան մօտ նորածին աղջիկ մը գտնուեցաւ։ Պէլէտիէյի կողմանէ անմիջապէս ստնտուի մը յանձնուեցաւ։ Վերջին ժամանակներս կարծես շատցած են այս անխնամ նորածիններու թիւը։ Այժմ հինգ մանուկ կան որք այսպէս Պէլէտիէյի ծախքով կը խնամուին. ասոնց մէկը մանչ և չորսը աղջիկ են։

Վերջին օրերս շատ մը հրեաներ Ալճէրիայէն հոս գաղթեցին. ասոնց մեծ մասը՝ ծերունի մարդիկ են. մին արդէն 110 տարեկան է, իւր ամեն մտաւորական կարողութիւնները լաւ վիճակի մէջ են և ինքը շատ հարուստ է։ Իւր այս հասակին մէջ ունեցած մեծ հարստութեամբը հանդերձ տարօրինակ ագահութեամբ կ՚ապրի։

Տեղւոյս ֆրանսական հիւպատոս Միւսիւ Մօնժ նոյն պաշտօնով ի Բօրթ Սայիտ անուանուած ըլլալով՝ իւր յաջորդին գալստեան կ՚սպասէ նոր պաշտօնատեղին երթալու համար։

Գաղիական ախտը բաւական ծաւալում գտնալ սկսած է։ Տեղւոյն Իտարէի ժողովք սոյն վնասակար ախտին ծաւալումը արգիլելու համար որոշեց որ այսուհետեւ գիւղացի մանկամարդկանայք այն ատեն միայն կարենան քաղաք մտնել երբ իրենց ամուսիններուն ընկերացած լինին։ Ոստիկանութիւնը սկսած է հսկել այս իմաստուն որոշման գործադրութեան։

Յունիսի 21 ին տեղւոյս հելլենական հիւպատոսի 12 տարեկան աղջիկը սպասաւորի մը առաջնորդութեամբ դըպրոցէն տուն վերադարձած ժամանակ, քսան տարեկան թուրք երիտասարդ մը յանկարծ աղջկան վրայ յարձակիլ կը փորձէ զայն համբուրելու համար. սպասաւորին և թուրք երիտասարդին միջեւ կռիւ մը տեղի կ՚ունենայ, ոստիկանութիւնը կը ձերբակալէ զթուրք երիտասարդն և զայն կը բանտարկէ։ Քննութիւնք կը շարունակուին։

ՕՍՄ. ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՊԱՐՏՈՒՑ
ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ԱՐԺԷԹՈՒՂԹՔ ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԹՈՒՐՔԻՈՅ
ԵՐԿԱԹՈՒՂԵԱՑ

ԱԶԴ.

Եւրոպական Թուրքիոյ Երկաթուղեաց արժէթղթոց 93րդ վիճակահանութիւնն հրապարակաւ պիտի կատարուի յառաջիկայ շաբաթ օր, 20 յուլիս. 1 օգոստոս, կէս օրին, Արքունի Փոդերանոցին մէջ, աջակցութեամբ Օսմանեան Կայս. Պանքային։

Կ. Պոլիս 11/23 յուլիս 1885

ԱԶԴ.

Հայերէնի, Թուագիտութեան, աշխարհագրութեան հմուտ գաւառացի մը, որ կարող է նաև Ֆրանսերէնի եւ Թուրքերէնի օգնական ըլլալ, փափաք ունի ազգային դպրոցներու, տուներու և նոյն իսկ գաւառաց մէջ մնայուն կամ այցելու դասախօսութիւն ընել չափաւոր պայմաններով։ Պէտք ունեցողք դիմելու են Նորատունկեան խան, Արեւելք խմբագրատունը։

4—10

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

ԱԺԱՆՍ ՀԱՎԱՍ

Այս առտու

ԱՖՂԱՆԵԱՆ ԽՆԴԻՐՆ ՅԵՏԱՁԳՈՒԱԾ

Պետրսպուրկ, 21 յուլիս

Արտաքին գործոց նախարար Պ. տը Կիրս երկամսեայ արձակուրդ մը պիտի ստանայ, նկատելով թէ տեղի չկայ սպասել աֆղանեան խնդրոյն լուծման, անգլիական ընդհանուր ընտրութիւններէն յառաջ։ (Այս լուր, եթէ ստուգուի, ծանր նշանակութիւն մը ունի, զի կը ցուցնէ թէ արդի պահպանողական նախարարութեան օրով չպիտի լուծուի աֆղանեան խնդիրն)։

Պազարճըգ, 28 յուլիս

Պէլովայէն Վաքարէլ միացման երկաթուղւոյն շինութեան սկսումն երէկ մեծ հանդիսիւ տեղի ունեցաւ ի Պէլովա, ի ներկայութեան նահանգին քաղաքային և կրօնական իշխանութեանց և հիւպատոսական մարմնոյն։

Միւֆթին եւ պուլղար արքեպիսկոպոսն օրհնեցին աշխատութիւնները։

Արարողութենէն յետոյ տրուած սեղանին վրայ, հանրօգուտ շինութեանց վերատեսուչն, որ կը նախագահէր, բաժակ առաջարկեց ի պատիւ ընկերութեան, կառավարութեան գոհունակութիւնն յայտնելով որ այդ ընկերութիւն առած է իւր վրայ միացման գծերուն շինութիւնը։

Աթէնք, 28 յուլիս

Մարսիլիայէն եկող նաւերը խիստ հսկողութեան մը կ՚ենթարկին ի Յունաստան, հնտախտի երկիւղիւ։

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ԳԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա, 17 Յուլիս

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐՈՑ

3 ամիս	Լոնտրայի	վրայ	(պանքայի)	111
3 »	»	»	(վճռական)	110 5/8
3 »	Բարիզի	»	(պանքայի)	22 72 1/2
3 »	»	»	(վճռական)	22 80

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԷԹՂԹՈՑ

Օսմանեան Քօնսօլիտէ

		Դահեկան
Երէկ երեկոյ գոց.	(Միաց. D. Սէրի	17 36
Պօրսային գոցուելէն վերջը	»	17 37
Բերայի մէջ	»	— —
Առաւօտուն բացուեցաւ	»	17 38
Բարձրագոյն գին		17 38
Նուազագոյն »		17 38
Կէս օրին		17 38
Փոխառութիւն 1858) » 1862)	A. Սէրի Գ. Կ. Ա. Ո.	31 30
» 1860) » 1863) » 1872)	B.	18
» 1865) » 1869) » 1873)	C.	17 37

ԻՒՆԻՖԻԷ Եգիպտական

Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ	73 10
Յս առաւ. բացուեցաւ Գ. Կ.	73 5
Կէս օրին	73 5

ԲԱԺՆԵՏՈՄՍ

Ռօրիէթէ Ժէնէրալ	Գ. Կ.	Անգլ. Լ.	3 18
Քրէտի Ժէնէրալ	» »	Օսմ. »	6 30
Պանք տը Գոնս	» »	» »	4 30
Սօս. Ժանծ է Լայէօր	» »	» »	3 30
Թրամուէյ	» »	» »	295
Ռումէլիի երկաթուղի		Ֆր.	42 75
Օպլիկասիօն տը Բրիօրիթէ		»	—
Բաժնեթուղթ Լաւրիոնի		»	60

Ընթացք դրամոց

Օսմանեան ոսկի	ղրշ.	100
0 Ֆրանքնոց	»	87 38
Անգլիական ոսկի	»	110 23
Բօլ Իմբէրիալ	»	90 15
Քրիմիզ	»	51 15
Ռուպլի թղթադրամ	»	9 6
» արծաթ	»	89 20
Նիքօլին	»	8 38
Մէճ. արծ. (տարբ.)	»	108
Վեցնոց	»	102 35
Հինգնոց	»	102 30
Մէթալիք	»	98 30
Պղինձ	»	—
Թղթադրամ	»	—

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Լոնտոն, 28 Յուլիս, ժամ 5 վայր. 15 երեկոյ

Անգլ. քօնսօլիտէ			99 1/2
Օսմ. »	Սէրի Դ.	բացուեցաւ	16 1/4
» »	»	գոցուեցաւ	16 1/4
» »	»	Ա.	31 1/2
» »	»	Բ.	18
» »	»	Գ.	16 1/4
Օթօման 1874			68 1/4
Փոխառութիւն 1877			81 3/4
Պանք Օթօման		զուբոն կտրած	11
Ռուսական փոխառ. 1873			92 5/8
Եգիպտական միացեալ (իւնիֆիէ)			66
» առանձն. (բրիվիլէժիէ)			87 1/4
Տայրա Սանիէ			62 3/4
Տօմանիալ (փոխառ. Ռօշիլտ)			84
Հունգարական պարտաթուղթ 4 0/0			— —
Փոխանակութիւն Բարիզի վրայ			25 386

Վիեննա, 28 Յուլիս, ժամ 4 երեկոյ

Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	125 40
Օսմանեան երկաթուղի	20 60

Բարիզ, 28 Յուլիս, ժամ 3 վայր. 45 երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 4 1/2 0/0	110 30
» » 3 0/0	81 10
Օսմանեան քօնսօլիտէ Սէրի Դ. բացուեցաւ	16 40
» » գոցուեցաւ	16 37 1/2
» » Սէրի Բ.	47 50
» » Գ.	16 30
Օսմանեան երկաթուղի	41 25
» Րէժիի բաժնեթուղթք	— —
Պանք Օթօման	527 50
Գրէտի Լիօնէ	— —
» Ֆօնսիէ	1322 50
Բաժնեթուղթ Լիոնի	1245
Սուէզի ջրանցք	2065
Ռուսական 5 0/0 1877 ի	97 1/2
Իտալական Ռանթ	95
Եգիպտական միացեալ	331 25
Սպանիական (արտաքին)	58
Բրիօրիթէ Թիւրք	389 37 1/2
5 0/0 Հելլենական	325
Չէք Լոնտրայի վրայ	25 20

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ԿԵԱՆՔԻ ՊԱՏԿԵՐՆԵՐ

ՆՈՐԱՎԷՊՔ

ԴԱՏԱՊԱՐՏԵԱԼԸ. — ԵՐԱԶԻ ՄԸ ԳԻՆԸ. — ԿԱՏԱԿ ՄԸ.

ԱՐԹԻԱՐ ԱՐԹԻԱՐԵԱՆ

Գին 5 Ղրուշ

Կը ծախուի

ՊՈԼԻՍ, Հայ գրավաճառաց քով և Ջրավաճառ Պօղոս և Յակոբ աղայներու խանութները։

ՂԱԼԱԹԻԱ, Յ. Արշակ և Ե. Վրոյր Էֆէնտիներու Թղթավաճառատուններն և Արեւելքի գրասենեակը։

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆՔ «ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի

ԶՕՐԱՎԱՐ ՈՒՕԼԼԷՍԻ ՀԵՏ ԽՕՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Տաճկաստանէ Նախորդ Ամերիկեան դեսպանին տեսութիւնները զանազան խնդրոց մասին.

ՆԻՒ-ԵՈՐՔ, 10 Յուլիս

Հետեւեալ խօսակցութիւնը որ տեղի ունեցաւ Պոլսոյ ամերիկեան նախորդ դեսպանին և Թէյլէյն լրագրոյն մի խմբագրին հետ, թարգմանաբար կը ներկայացնենք Արեւելքի ընթերցողաց իբր հետաքրքրական և մասամբ կարեւոր ինչ, իբր քաղաքական և առեւտրական տեսակէտով։

—«Լաւ. Հայրենիքս եմ կրկին օտար երկրէք մը և առաւել քան երբէք գոհ եմ իմ երկրէս։ Միշտ Ամերիկայի յոյժ սիրահար մ'էի, բայց այժմ առաւել եմ քան յառաջագոյն։ Որ և է փափաք չունիմ հեռանալու աստի այլ եւս։ Մարդկութեան կարելութիւնները՝ որ են այս աշխարհին մէջ, որ և է ուրիշ տեղ չեն գտնուիր, անտարակոյս ոչ Եւրոպիոյ մէջ։ Մեր երկրին կարելութիւններն ինքնին՝ որ և է տեղ մը գերազանցեալ չեն։»

—«Ի դարձին բաւական ճանբորդութիւն մը ըրիք, այնպէս չէ՞։»

—«Այո, ճանբորդեցի Նաբոլիէն, Հռոմէն, Ֆլօրէնցայէն, Բարիզէն և Լօնտոնէն անցնելով։ Կ'ուզեմ զգուշութեան ազդ մը հնչել, երբ հետեւանք իմ այս վայրեաց մէջ ըրած դիտողութեանցս։ Այս քաղաքաց ամէնքն ալ լաւ կերպով պատրաստուած են հնաւորի դէմ։ Սոցա փողոցները այնպէս արտաքոյ կարգի մաքրութիւն մ'ունին որ ամէնէն առաջ աչքիս զարկաւ. Նիւ Եորքի փողոցներուն անմաքուր վիճակը (արդարեւ մենք եւս նոյն տպաւորութիւնն ունեցանք առաջին անգամ երբ Անգլիայէ հոս հասանք)։ Որ և է օտարազգի կամ վերադարձող քաղաքացի չի կրնար իսկ մտածել թէ այս քաղաքը բոլորովին անպաշտպան է այդ ախտին դէմ, որ կրնայ որ և է վայրկեան պատահիլ։ Ամբողջ Եւրոպա ի պատրաստի է։ Ամբողջ Ամերիկա այնպէս ըլլալու է։»

—«Աֆղանիստանի խնդիրը վերջացած էր երբ թողիք Տաճկաստան»։

—«Թողի զայն մայիս 20ին։ Տաճկական կառավարութիւնը խիստ անհանգիստ էր Աֆղանիստանի խնդրոյն առթիւ։ Բայց իւր պաշտօնեայք հանդարտ և անձայն եղան. Կը վախնային որ բախման մը հանդիպէին, եթէ բան մը պատահէր։ Սակայն ընդհանուր գաղափար մը ունէին թէ պատերազմին առաջքը պիտի առնուէր։ Երբէք չեն խօսիր Ռուս Տէրութեան կամ Աւստրիոյ զանազան դիտաւորութեանց նկատմամբ։ Խելացի են իրենց լռութիւն պահելուն մէջ։ Ռուսիոյ դէպ ի Հերադ յառաջացման վրայ ունեցած կարծիքնին է թէ՝ Ռուսք կը փնտռեն վաճառականութեան գիծ մը որ սկսի պարսկական ծոցին գլխէն, և, այժմ շինուելութեան վրայ եղող երկաթուղւոյ ուղիով, միցիլ կարենան Սուէզի ջրանցքին հետ։ Այդ է իմ տեսութիւնս Ռուսիոյ տէրութեան յառաջխաղացման անմիջական նպատակի մասին։ Վաճառականութեան այդ գիծը վերջապէս Արեւելեան Միջերկրականի մէկ մասին պիտի միայ, օրինակի համար Աղեքսանդրիա, Զմիւռնիա կամ Կ. Պոլիս, կամ Սեւ ծովու հիւսիսային կողմը, անտի արեւմտեան ճանբով դէպ Եւրոպա։ Ձեզ կրնար ըսել թէ արդեօք Թուրքք կը կարծե՞ն թէ ռուսք իրենց հին քաղաքականութիւնը թողած են։ Ադոր վրայ չեն խօսիր։ Ռուսիոյ և Անգլիոյ միջեւ եղած դժուարութիւնը միայն ժամանակաւոր կերպով վերջացած է (կամ մէկ կողմ դրուած է)։ Երկու տէրութիւնք պատրաստ են կռուելու, և վերջապէս այդ որոշելու են։ Կը կարծեմ թէ այժմ պատերազմի մէջ լինելու էին, բայց երբ Պիզմարք իմացաւ որ գերմանացի դրամատէրեր 400,000,000 տոլարի ռուսական թղթաբաժիններ ունին ի ձեռին որոց գինը զգալի կերպով պիտի իջնայ և դրամական տագնապ մը յառաջ բերէ Գերմանիոյ մէջ եթէ թշնամութիւնք լինին, գրեթէ վերջին վայրկենին փափաց երկու կողմանց ախոյեան և կեցուց։ Այն ահարկու զօրութեամբ զոր կազմած է Գերմանիոյ մէջ, միայն փափալ մը կը բաւէ իրեն համար։»

—«Ի՞նչպէս է Տաճկաստանի դրամական վիճակը»։

—«Իւր դրամական դժուարութիւնք յառաջ եկան Թուրքօ-ռուս պատերազմէն և բիւրեղացան Պերլինի վեց տէրութեանց ժողովին մէջ։ Տաճկաստան, սոյն ճնշման ներքեւ, պատրաստուեցաւ կարգադրութիւն մ'ընել իւր պահանջատէրաց հետ, Անգլիացի, Գաղիացի, Գերմանացի և Աւստրիացի, ու շատ յառաջ գնաց։ Իւր եկամտից աղբիւրներէն մեծ մասը ի գրաւ դրաւ։ Այս պարագայ մ'էր գոնէ ուր պարտաւորութիւնը ամենալաւ քաղաքականութիւնը չէր։ Հետեւանքն սա է թէ այժմ չորս կողմը կը դառնայ իւր կառավարութեան ծախսերը կարենալ հոգալու համար։ Թուրքիոյ եկամուտք, Թուրքիոյ հարստութիւնք, բնականէն միայն կրնանք բաղդատել մերիններուն հետ։ Տաճկաց ոչ այնքան օգտակար է չդիմել երկրին եկամտից աղբիւրներուն։ Օր մը պիտի ստիպուին այսպէս ընել։ Այն ատեն միայն երեւան պիտի ելնէ թէ ինչ ունի հանքային տեսակէտով, արծաթ, ոսկի, պղինձ, երկաթ, հանքածուխ և ո'րպիսի բարեբեր երկիր մշակութեան համար, և պիտի զարմացնէ աշխարհ։ Առ այժմ երբէք չեն մտածեր այս եկամտից աղբիւրներէն օգտուելու։ Առատութիւն մ'ունի իւր ամբողջ ծախքերը դիւրութեամբ վճարելու։ Իւր դրամական կացութիւնը զինքը խաղաղութիւն պահելու հարկին ներքեւ կը դնէ։ Գալով Ռուսիոյ և Անգլիոյ միջեւ իւր քաղաքականութեան, չէզոքութիւն պահել է։ Բայց այդ չէ կարելի, և երբ նա պատերազմիլ սկսի, Եւրոպա պիտի հետեւի։»

—«Տաճկաստանի հետ մեր ունեցած վաճառականական յարաբերութիւնք աւելնալու վրա՞յ են թէ ոչ։»

—«Այո, շարունակ աւելնելու վրայ։ Հաւասարակշռութիւնք եւս մեր կողմն է։ Մենք կը հայթայթենք իրենց բէթրօլ իւղ, այլ և այլ բամպակեայ ապրանքներ և ալքօլ։ Գլխաւոր արտածութիւնը բէթրօլ իւղ է։ Մեր գլխաւոր մրցողը Ռուսիա է։ Աշխարհագրական առաւելութիւնը ունի նա։ Մենք ունինք ապրանքի լաւ տեսակէն ըլլալու առաւելութիւնը, որ մինչ ցայս վրայ լաւ վարձատրէ զմեզ։ Սակայն և այսպէս եթէ մեր վաճառականք հետեւին սխալ ընթացքի մը զոր սկսած են, այն է ստորին տեսակ իւղ ղրկել, անխուսափելի կերպով պիտի կորսնցնեն հրապարակը։ Կը փափաքիմ ուրեմն զգուշացնել Թէյլէյի էջերէն իրենց ընդհանուր ազդ մը տալու որ միայն ամենալաւ տեսակ ապրանք ղրկեն։ Եթէ այդպէս ընեն, երբէք վախնալու բան մը չունին Ռուսիայէն, և միշտ տէր պիտի մնան Տաճկական նաւահանգիստներու մէջ։ Ցուցուած է թէ Ռուսիոյ արտադրածին մէջ այնպիսի անհաճոյ յատկութիւն մը կայ զոր անկարող եղած են ջնջել զաման գործողութեամբ։ Ճարտար փորձառուներ կ'ըսեն թէ այդ դժուարութեան առաջքը կարելի չէ առնուլ։»

⁂

Զօրավար Ուօլլէս Բուէյքըր Հիլ գացած է հոն քանի մը օր մնալու։ Ցետոյ պիտի երթայ Նիւ-Մէքսիկօ, անձնապէս հսկելու ստացուածքի մը որուն մէջ մաս ունի։

Հետեւեալը խմբագրական մ'է սոյն տեսակցութեան վրայ.

«Զօրապետ Ուօլլէս այնպիսի դիրքի մը մէջ գտնուած է որ կրնայ խիստ լաւ կերպով գիտնալ թէ Թուրքերը ի՛նչ կը մտածեն Ռուսիոյ Աֆղանիստանի մէջ ըրած յառաջխաղացման վրայ. կը յայտարարէ թէ Կ. Պոլսոյ մէջ կը կարծուի որ առ այժմ Զարը կ'ուզէ մաս մ'ունենալ պարսկական ծոցին մէջ քան ուրիշ որեւէ բան։ Այս է բաղում անձանց կարծիքն եւ Տաճկաստանէ դուրս. վաճառականութեան գիծ մը դէպի Պարսկական ծոց, միացուելով այդ ջրոց գլխոյն վրայ Ասիոյ մէջ այժմ շինուելու վրայ եղող երկաթուղիով, կրնայ աշխոյժ մրցում մ'ընել Սուէզի ջրանցքին հետ։ Եթէ Ռուսիոյ ուղածն այս է, Անգլիա վախնալու տեղի չունի թէ Հնդկաստան իրական կորստեան մը վտանգին մէջ է։ Բայց խնդիր է տակաւին թէ արդեօք Ռուսաց Հնդկաց Ովկէանոսին վրայ նաւահանգիստ մը ունենալու թոյլ չտալը արժանի չէ՞ պատերազմելու»։

ՀԱՅԸ

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԻ ԴԵՐՆ, ԻՒՐ ՎԻՃԱԿՆ ԵՒ ԴԱՐՄԱՆՆԵՐԸ

Շուրջ երկու տարի յառաջ երկրագործական տնտեսագիտութեան պարբերական յօդուածներովս, փորձեցի նկարագրել Տաճկաստանի ներկայ տնտեսական կացութիւնն և կ'ըսէի թէ պարտինք ծնրադրել մեր երկրի մէջ արհամարհեալ այս նուիրական արհեստին, որ ոչ միայն պիտի հարստացնէ և երջանկացնէ երկիրն, այլ պիտի բազմապատկէ ժողովուրդն, որոյ թիւն երկրին երկրագործութեան բարգաւաճման համեմատական է։ Ձեմ ուզեր այս տնտեսագիտական տեսութիւններ կրկին անգամ ապացուցանել, միայն կ'ուզեմ հասարակութեան ուշադրութիւնն հրաւիրել երկրագործ դասի ներկայ վիճակին վրայ. ուստի պարտինք սպասել և յուսալ շատ բաներ իբր դրական մարդ։ Սոքա (երկրագործներն) որք ժողովուրդն երջանկացնելու բարձր պաշտօնն ունին, իրենք երջանկութենէ ամենահեռի դրութեան մը մէջ կը գտնուին, զոր անձամբ քննելու պատեհութիւնն ունեցայ 14 ամսեայ ի հայրենիս այցելութեամբ։ Իւրեանց այս դասն կացութեան և ցաւակից նոցա իբր արհեստակից ուխտեցի նկարագրել, խօսիլ և գրել ի Պոլիս վերադարձիս և ողբալ ի գլխոց իմ արհեստակցաց. այս խոստումս ու մտադրութիւնս կատարել կը փորձեմ ներկայիւս։ Թոյլ տուր ինձ ուրեմն, ազնիւ ընթերցող, որ ջանամ նկարագրել սոցա աղիողորմ և ընդհանուր վիճակն։

— Այս ժողովրդեան ամբողջ տարուան կերածն է թեփախառն ալիւրով պատրաստուած սեւ հաց, երբեմն հաճարի կամ գարիի ալիւրով եթէ սպառած է և իւր չըրպաշն առած է ի հաշիւ իւր պահանջքի տոկոսին նորա արտադրած ցորենն. պէտք չէ երազել միս կամ կենդանային ուրիշ արտադրութիւններ զորս քաղաքացւոց համար միայն կը պատրաստէ և բացառիկ պարագաներու մէջ կը ճաշակէ. առատապէս կը խմէ բիղն ելած թանն, կը վայելէ ձաւարն որ քաղաքացւոյն համար ախորժելի չէ. խոտեղէններ, սոխն ու սխտորն իւր սովորական կերակուրներն են։ Թողունք կերածն. հագածն ցնցոտիներէ կը բաղկանայ, բնակութիւնն հողակոյտերու մէջ հաստատուած ծակեր են, վերջապէս իւր այս ամեն զրկողութիւններ շարունակապէս իւր մանկութենէն մինչ ցխոր ծերութիւն կրելով՝ կըրկին կը հեծէ պարտքի տակ...։ Պարտքըսէ. սա երկրագործին հետ կը ծնի բայց նորա հետ գերեզման չերթար, ժառանգական կը մնայ. ամեն տարի խեղճը կը հատուցանէ իւր աշխատութեան արդեանց մեծ մասն, դեռահաս կենդանիներն, ցորենն ու գարին, իւղն ու մեղրն և որք հազիւ կը բաւեն տոկոսին, որ %ին 30-40 է, միայն 6 ամսուան համար։ Ի՞նչպէսով ազատիլ կը խորհին այս ծանր լուծէն. իբր դարման մին յընտանեաց (երիտասարդն) պէտք է յղել ի Պոլիս վաստկելու համար, բայց աշխատողը մը պիտի պակսի. քաջ տնտեսագէտներն կը խորհին ամուսնացնել իրենց որդին եւ ապա զայն ղրկել, որով իւր տեղն ուրիշ գերի մ'եկած կ'ըլլայ աշխատելու համար և թէ նա (երիտասարդ պանդուխտն) կարճ ժամանակէն վերադառնալու փափաքանօք աւելի աշխուժով կ'աշխատի։ Խեղճն ի Պոլիս հասնելուն, մարդոց կարգին մէջ խառնուիլն իրեն համար կարծես բարձր է, կը բաժնէ կենդանեաց աշխատութիւնն կը մտնէ բեռնի տակն, կը հեծէ առաւօտէ մինչ յերեկոյ, իւր քրտինքներով կ'ողողէ Պոլսոյ սալայատակներն... աստ չունի իւր չորպաճին, բայց նորա ներկայացուցիչն՝ փոխատուին իշխանութեան տակն է, նորա կը յանձնէ վաստակն որ հազիւ տոկոսին կը բաւէ, ապա եթէ իւր հայրն մի զոյգ ծերացեալ եզին տեղ ուրիշ մը գնել, իւր դուստրերէն մին ամուսնացնել, կամ այլ ուրիշ անհրաժեշտ պէտքին համար դրամի պէտք ունենայ, չորպաճին այս անգամ սիրով կը նպաստէ սովորական տոկոսով ի հաշիւ պանդուխտին. խեղճն ի Պոլիս կը շարունակէ մարդա-անասնային դերն և վերջապէս 5-6 տարիէն պարտքն կը հատուցանէ, ամեն ինչ չի լրացած պարտի գումար մը պատրաստել իւր վերադարձին համար, մի քանի տարիներ եւս այս նպատակաւ կ'աշխատի և ահա ժամ է վերադարձին. սորա պանդխտութիւն շատ կարճ էր զի շատ եւ շատ են 10-20 և 30 տարի պանդուխտ մնացողներ...։

— Ներէ, ընթերցող, որ մանրամասնութեանց մէջ մտայ, բայց սիրտս է որ կը մղէ զգրիչս. այս ամենով կ'ուզէի ըսել թէ այս դասն իրենց դրամագլխով, կենդանեօք և ընտանեօք, շարունակ կ'աշխատին, ամեն կարգի զրկողութեամբ և երբէք իրենց վիճակ չի բարելաւիր։ Աւասիկ հազիւ մի ուշադրութիւն, կը խնդրեմ. սոցա ամենաթշուառը գոնէ հարիւր ոսկւոյ գոյք ունի, հաշուելով իւր հողերն, կենդանիներն, գործիներն, բնակարանն եւլն. արդ, փոխանակ իւր դրամագլուխն երկրագործութեան մէջ գործածելու եթէ տոկոսի տար, գոնէ տարին տասը ոսկի շահ կ'ստանար և եթէ ինքն ալ ընտանեօք հանդերձ ուրիշի մը ծառայէր, առանց դրամական վարձատրութեան, գոնէ լաւ սնունդ մը, յարմար հագուստ մը եւ բնակարան մը կրնար ունենալ, մինչդեռ առաջին պարագային մէջ իւր դրամագլուխն երկրագործութեան մէջ գործածելով եւ ինքն ալ չարաչար տարին 12 ամիս շարունակ աշխատելով ո՛չ թէ տասը ոսկի շահ, այլ լաւ սնունդ, բնակարան և հագուստ իսկ չէր կրնար ունենալ։ Մի և նոյն բանն կ'անցնի հինգ հարիւր ոսկիի դրամագլխով միջակ երկրագործաց համար։

Ուրեմն, կա՛մ երկրագործներ ձգելու են իրենց արհեստն որ քաղաքացին գերութիւն մ'է եւ ձեռնարկեն ուրիշ գործի մը, կա՛մ գաղթեն այս երկրէն և կա՛մ աշխատելու է փոխել երկրին ներկայ դրութիւնն որոյ վատասխարութեան հետեւանքները կը կրեմք այսօր։ Առաջինք մեր երկրի անկման և փճացման կ'առաջնորդեն. ուրեմն դիմենք երրորդին, դարման տանինք իրաց վիճակին, զի վտանգը մերձ է քանի որ երկրագործութիւն երթալով կը փճանայ, ուրկէ այնչափ մեծ յոյսեր պարտինք ունենալ։ Այս ցաւալի իրողութիւն ամենուս ծանօթ է, քննենք ուրեմն թէ ո՛րք են մեր երկրի երկրագործութեան բարգաւաճման արգելքներն և պէտքերն։

Ա. Երկրագործ դասու տգիտութիւն. — Այս նուիրական դասի արհեստապետութիւնն եւ ղեկավարութիւնն Եւրոպիոյ մէջ գիտուններու և հարուստներու բաժինն համարուած է, որոց առաջիններն իրենց հմտութեամբ նորանոր մեթոտներ, մշակութեանց եղանակներ և գործիներ ու մեքենաներ կը հնարեն, երկրորդներն իրենց հարստութեամբ զայնս կը գործադրեն և հասարակ մասն արդէն բաւական ուսեալ է նոցա հետեւելու. իսկ աստ մեր երկրին մէջ տգէտաց և խեղճերու միակ բաժինն համարուած է, նոցա յանձնուած է երկրին հարստութեան և երջանկութեան ղեկն, և քանի որ այդ կարգի ղեկավարներ ունինք՝ ի՞նչպէս կրնանք յառաջանալ։ Մօլ. Երեւելի երկրագործն կ'ըսէ. «Չկայ աղքատ դաս մը ժողովրդեան որ առաւել տգէտ կը հանդիպի քան երկրագործ դասն է»։ Ո՛րչափ հեռի մեր երկրի ներկայ համոզումէն. ուրախ եմ որ այդ կարեւոր արհեստի դասատիրականութեան պէտքն սկսած է մեր երկրի մէջ և կառավարութիւնն երկրագործական վարժարաններ բանալու վրայ է, բայց մենք ամեն ինչ կառավարութենէն սպասելու չենք. ինչո՞ւ մեր վանքերու հողերու վրայ չենք ուզեր վարժեցնել մեր խեղճ երկրագործաց զաւակներ, նոցա գլուխ կարգելով ուսեալ երկրագործներ, որոց թիւն երթալով կ'աւելնայ...։ Մեր այս նպատակաւ հաւաքեալ գումարներ անգործութեան դատապարտուած են...։

Բ. Երկրագործական դրամատուններ. — Երկրագործն ամեն արհեստաւորներէ աւելի փոխառութեանց պէտքն կ'զգայ։ Եւրոպիոյ մէջ մասնաւոր դրամատուններ կան երկրագործաց օգնելու, իրենց հողերու երաշխաւորութեամբ և հատուցման ամենադիւրին միջոցներով և նուազ շահով (զի հողերն հաստատուն գրաւներ են)։ Մեր երկրի մէջ այս կարգի հաստատութեանց չգոյութեան համար երկրագործք ստիպեալ պարագայից մէջ միայն մեր երկրի դրամատէրաց կը դիմեն, որոց խստապահանջութիւնն և փոխառութեանց վնասակար արդիւնքներն արդէն քննեցինք... աւասիկ մի կարեւոր և անհրաժեշտ պէտք որոյ մասին արդէն քանիցս գրած եմ կանխաւ. եթէ հայ դրամատէրաց միութիւն մը այսպիսի հաստատութեան ձեռնարկէ, ոչ միայն երկրին մեծ ծառայութիւն մը մատուցած կ'ըլլան, այլ նաեւ իրենց քսակաց մեծապէս կը նպաստեն. պիտի գայ օր մը և այն ալ հեռի չէ, որ Եւրոպացին մեր այս պէտքն լեցնելու համար հաստատութիւններ ունենայ մեր բնագաւառին մէջ և այն ատեն կրնանք երեւակայել մեր վնասներն...։

Գ. Հաղորդակցութեան միջոցներ. — Ճանապարհներ և երկաթուղիներ երկրագործութեան օժանդակներն և նորա ծաղկելուն նպաստողներն են. կառավարութիւնն և ժողովուրդն լաւ զգացած է զայս, ճանապարհներ օր ըստ օրէ կը շինուին, բայց երկաթուղեաց համար կառավարութեան ներկայ վիճակն չի ներեր, ժողովուրդն ալ արդէն ամեն ինչ կառավարութենէն յուսալու յոռի դրութեան մէջ կը գտնուի, ինչ որ արդար չէ. Եւրոպիոյ երկաթուղեաց 3/4 էն աւելին ժողովրդական ընկերութեանց կը վերաբերի. մենք ալ ունինք մեր դրամատէրներն որոց բաժինն է այս, որով թէ՛ իրենք կը շահին և թէ՛ նպաստած կ'ըլլան երկրին յառաջդիմութեան։

Եւրոպացիք պատրաստ են մեր այս պէտքն եւս լեցնելու, բայց տակաւին կըրնանք երեւակայել քան ես կրնամ գրել այն ամեն աղէտալի հետեւանքներ որ կրնան յառաջ գալ և որոց օրինակներ բիւրաւոր են աշխարհի թատերաբեմին վրայ, և որոց առաջքն առնելու համար բարեխնամ կառավարութիւնն ամեն միջոցներ ի գործ կը դնէ։

Դ. Գործեաց Անկատարութիւն. — Այս մասին շատ գրելիքներ կան, բայց ես միայն առ այժմ կ'ուզեմ մի քանի գործեաց թերութեան կամ չգոյութեան աղիողորմ արդիւնքներն պարզել հոս։ Սեբաստիոյ գաւառին պտղաբերութիւնն ամեն ոք կը խոստովանի. ես անդր հասնելուս հողերու և կլիմայի տեսական վիճակն քննելով՝ եզրակացուցի թէ եթէ երբէք պէտք եղած խնամքն տրուէր մինչեւ մէկին 20 պիտի կըրնայինք արտադրել։ Բազմաթիւ երկրագործաց ըրած հարցուփորձիս տեսայ թէ առ առաւելն 1 առ 5 միայն կրնան ստանալ, ուրեմն ո՞ւր կ'երթայ մնացեալ կէսն. կը պատասխանեմ. հողն թէպէտ 1 առ 10 կուտայ բայց գործեաց թերութիւններ նորա գոնէ կէսն կը կորսնցնեն։ Թող ներուի ինձ որ բացատրեմ։

Թողունք հերկելն որ արօրաց թերութեամբ խիստ անկատար կը լինի և քննենք միայն ցանելը, քաղելը, և կալսելը գործողութիւններն։

Ցանել. — Հատերն անխնամ կերպով ձեռօք հողին վրայ նետելով մէկ մասն մակերեւոյթին վրայ կը մնայ և թռչնոց կեր կը լինի, այլք խիստ խորին թաղուելով ծլելէ յառաջ կը փտին. հատերն խումբ խումբ կը գտնուին աստ անդ և այսպէս իրենց խտութեամբ լոյս չի կրնալով ստանալ կանաչ կը մնան և կը պակսին. այդ խումբերու միջանկեալ անջրպետներն պարապ կը մնան և այսպէս կորուստ մը կայ թէ՛ տարածութեան և թէ՛ հատերու։ Սերմնացան մեքենան հատերն գծերու վրայ, իրարմէ հաւասար հեռաւորութեամբ և մի և նոյն խորութեամբ կը թաղէ, որով ամենն կը ծլին առանց փճանալու, հաւասար լոյս ըստանալով որ և է կորուստ տեղի չունենար։ Այս գործին օրն 50 արտավար երկիր կըրնայ ցանել։

Քաղել. — Գործեաց անկատարութեամբ հունձքերու քաղմամբ, հատերու մի մասն կը կորսուի և նա մանաւանդ բաւական գործաւոր չունենալով եթէ քաղելու ժամանակն անցնի, կորուստն մեծ է։ Հնձող մեքենայն օրը 60 արտավար տեղ կրնայ քաղել առանց կորուստի. այս գործին ոչ միայն կը հնձէ, այլ նաեւ սլակի ձեւով հողին վրայ կը շարէ հունձքերն, որոց մի քանին իրարու վրայ դնելով խուրձեր կը կազմեն։ Կան հնձող մեքենաներ որք խուրձերն ալ կը կազմեն. բայց զայն գործածելն չեմ հրահանգեր։

Կալսել. — Ցորենազգեաց ամենամեծ կորուստն կալսելու գործողութեամբ տեղի կ'ունենայ. մեր երկրի անկատար գործիներով հատերու մի մասն հողերու մէջ կը մնան, մի մասն կը փշրի, մի մեծ մասն կենդանիներէն ուտուելով թէ՛ իրենց առողջութեան կը վնասէ և թէ՛ հատերու մի կարեւոր մասն կը կորսուի։ Կալսելու գործին յարդն հատերէն կը զատէ առանց որ և է կորուստի և խիստ արագ կը գործէ։

Հոս ակներեւ կը տեսնուի որ այս երեք գործեաց անկատարութեամբ մեր հնձոց կէսէն աւելին կը կորսնցունենք և մեր հողն թէպէտ մեզ 1 առ 10ը կը պարգեւէ, բայց մենք նորա կէսն հազիւ ձեռք կրնանք բերել, խնամոց և գործեաց անկատարութեամբ։

Այս երեք գործեաց և սոցա չափ կարեւոր ուրիշ երեք փոքր գործիներու միջին գիներու ընդհանուրին գումարն մի միայն 200-250 ոսկի է։ Կ'առաջարկեմ կարող հողատէրաց որ այս փոքր զոհողութիւնն ընեն ի շահ իրենց գործին և քսակին և առով երկրին յառաջդիմութեան նպաստած կ'ըլլան, զի բաւ է մի քանիին օրինակն ժողովուրդն համոզելու և ունենալ ջանալու համար։ Ամեն գիւղեր ընկերութեամբ պիտի կրնան ունենալ այդ ամէն գործիներն, որք ամբողջ գիւղին աշխատութիւնը պիտի կրնան կատարել։ Եւ կարելի է որ մեր երկրի երկաթագործներ կարողանան այդ գործեաց նմաններն շինել և աւելի աժան գնով եւ այսպէսով նպաստած կ'ըլլանք թէ՛ երկրագործութեան եւ թէ՛ երկաթագործութեան, ի մի բան՝ մեր երկրի շահուն։

Ն. ՏԱՂԱՒԱՐԵԱՆ

Գատը-գիւղ, 7 յուլիս

ԿԿՈՅԸ

(ՆՈՐԱՎԷՊ)

Ռոզին և Պէռնար ուրախ զուարթ կը քալէին այն ճամբէն որ Լա Շաբէլի կայարանը կը տանի։ Շոգեկառքը պիտի նստէին Սէն-Կօմէիլ երթալու համար, որ հինգ կամ վեց քիլոմեթր հեռի է, և անդ հանրածանօթ դուարարոյն Լըռու հօրեղբօր վերջնական հաւանութիւնը պիտի խնդրէին իրենց ամուսնութեան համար։ Լըռու հօրեղբայրն էր որ պիտի հայթայթէր Ռոզինի օժիտն, և կանխաւ ծանուցած էր նոտարին գալ պայմանագիրը կնքել միջօրէի ժամ չորսին։

Ուստի երկու սիրահարներն յոյժ ուրախ էին և իրենց փոխադարձ գոհունակութիւնը կը յայտնէին իրենց ձեռքերն իրար անցընելով և օրօրելով իրենց թեւերն, որոց մերթ ընդ մերթ կը յաջորդէին ուսոց զօրեղ ընդհարումներ. որովհետեւ երկուքն ալ երիտասարդ և սրընթաց էին, Պէռնար գունագեղ և անձնեայ, Ռոզին հաստամէջ և թիկնեղ։ Առաջ դոյն մ'ունէին, կը խնդային առանց խօսելու և իրարու ցուցնելով իրենց սպիտակ ակռաները, տակաւին չհամարձակելով ողջագուրել զիրար, թէեւ մեն միայնակ էին ճամբուն վրայ, ուլարադեղ ցանկերով և կաղամախիներով եզերեալ, որք մայիսի արեգական կը պարզէին իրենց կանաչ ու փայլուն տերեւները։

Սակայն, զիրար դիտելով, իրարու կըռնակ ծեծելով, չնչին բաներով զբօսնելով, ժամանակն անցած էր, և երբ կայարանին թերթաքարէ տանիքը նշմարեցին, կառախմբին սուլն օդը լցուց իւր սուր ձայնով։

—Ա՜հ, վախնամ կառախումբը պիտի փախցնենք, Պէ՛ռնա, գոչեց Ռոզին։

Եւ ահա սկսան վազել սրարշաւ, մեծապէս դղրդելով ուտեստներով լի մեծ կողովներն զորս Լըռու հօրեղբօր կը տանէին։

Կասկարմիր կտրած, աչերն իրենց կապիճներէն դուրս ինկած, քրտնաթոր և շնչասպառ, ռումբի մը պէս կայարանը մտան, դրան ընդհարուելով, որ շատ նեղ էր և չէր կրնար երկուքը մէկէն ներս ընդունիլ։

Պէռնար առաւ տոմսերն զորս դաժան պաշտօնեայ մը տուաւ իրեն քրթմնջելով, յետոյ, միշտ վազելով, խոյացան դէպ ի կառախումբն, և, առանց աջին ձախին նայելու, նետուեցան առաջին դասու կառքին մէջ։ Պատուհանին ի կուրծս ծերուկ պարոն մը խիստ հայհոյանք մը նետեց անոնց վրայ, մինչդեռ պաշտօնեայք իրենց կոկորդը կը պատռէին պոռալով.

—Ալէ՛կ, ալէ՛կ, ալէ՛կ։

Ունա՛յն աղաղակներ. Երկու սիրահարները տեղաւորուեցան և դժուարաւ կարելի եղաւ իրենց տեղէն հանել զայնս. Ուստի թողուցին իրենց տեղն, իրենց հետ տանելով կողովներնին. յետոյ, վազելով, հետեւեցան կայարանապետին որ անոնց առջեւ բացաւ երրորդ դասու կառքի մը դըռնակը։ Ռոզին վեր ելաւ առաջինն։

—Ինծի տուր կողովներն, ըսաւ Պէռնարի։

—Շտապեցէք, վե՛ր ելէք, վե՛ր ելէք, կը պոռային պաշտօնեաները։

Շատ ուշ։ Շչակի սուլ մը զռաց և կառախումբը դղրդեցաւ երբ Ռոզին երկրորդ կողովը կ'առնուր Պէռնարի ձեռքերէն։

—Պէռնա՛, գոչեց խելայեղ։

Այլ կառախումբն արդէն փախած էր երբ Ռոզին իր նստարանին վրայ ինկաւ։

Ի՞նչ ընել։ Ի՞նչպէս ընել՝ հանդիպելու համար Պէռնարի։ Պիտի կրնայի՞ն ժամանակին հասնիլ պայմանագիրը կնքելու համար։ Կէս օր էր և տակաւին չորս ժամ ունէին իրենց առջեւ։ Երկրորդ կառախումբ մը Սէն-Կօմէիլ կ'երթար երկու ժամէն և Պէռնար նորէն կրնար հասնիլ բաւական կանուխ. Այս խորհրդածութիւնը կ'ընէր ինքնին Ռոզին երբ որոշեալ տեղն հասաւ։ Կառքէն իջաւ, երկու կողովներն առաւ և սպասեց։

Ցանկարծ, գրեթէ կէս ժամ յետոյ, Լա Շաբէլ գնացող կառախումբ մը կայարանը մտաւ։

— Եթէ երթամ գտնեմ Պէռնան, խորհեցաւ Ռոզին։ Միատեղ տուն կ'երթանք և ես ալ աստ երկու ժամ ձանձրոյթէս չեմ ճաթիր։

Ինչպէս մտածեց, անանկ ալ ըրաւ։ Ռոզին տոմսակ մը կ'առնու, իւր կողովները կը յանձնէ պաշտօնէին պահպանութեան և կառախմբին մէջ կը զետեղուի։

Ճամբուն երկայնքը, մեծ ուղին կը պարզէր իւր սպիտակ գիծը։ Ճաճանչագեղ արեգակ մը կը փողփողէր և հեռուն, համայնապատկերին մէջ, կը տեսնուէին կանաչազարդ բլուրներ մթամած լերանց ստորոտն, անտառներով ծածկեալ։ Այլ Ռոզին շատ սրտին ունէր և քիչ կ'թուէր, և իբր ժամանակը չէր կորսնցներ հեռանկարը դիտելով։ Մեքենայաբար, դանակին քով նըստած, ուղին կը դիտէր, երբ յանկարծ մեծ ճիչ մ'արձակեց։

Պէռնարն էր որ առաջ քալուածքով դէպ ի Սէն-Կօմէիլ կ'երթար։

— Պէ՛ռնա, Պէ՛ռնա, գոչեց Ռոզին։

Երիտասարդն իր գլուխը վերցուց եւ ճանչելով իր նշանածը, զարմացման շարժում մ'ըրաւ. յետոյ թեւերն երկնցուց կառախմբին հակառակ ուղղութեամբ։

Այս ձախողութենէն սրտամորմոք, Ռոզին սկսաւ հեծեծել, յետոյ ինքզինքը մխիթարեց կայարան հասնելով և խորհելով թէ երկու ժամէն պիտի կրնար վերստին շոգեկառք նստիլ՝ երթալ գտնելու համար իւր նշանածն ի Սէն-Կօմէիլ։

Իր կողմէ, Պէռնար շարունակեց իր ընթացքն և, հաշուելով այն ժամանակին որ հարկ պիտի լինէր Ռոզինի հետդարձ քալելու համար, որովհետեւ չէր գիտեր թէ երկու ժամէն կառախումբ մը կար, սկսաւ համբերութեամբ սպասել, փոսի մը եզրը նըստած։ Սայլորդներն, անցորդներն անոր քովէն կ'անցնէին եւ զարմանօք կը դիտէին զայն։ Կը թուէին իրենց իրենց հարցնել թէ ինչո՞ւ այդ կորովի երիտասարդն անդ կը մնար, թեւերը ծալլած, փոսի մը քով նստած, գործի օր մը։ Ասոր համար, այդ խուզարկու հայեացքներէն յոգնած, Պէռնար ոտք ելաւ ըսելով.

— Պա՛հ, քանի մը քիլոմեթր եւս չեն յոգնեցներ զիս, երթամ գտնեմ զայն։

Այսպէս մինչեւ ճամբուն կէսը գնաց, երբ ի Սէն-Կօմէիլ գնացող վաղօրդի կառախմբի մը աղմուկը վեր վերցնել տուաւ անոր գլուխն։ Եւ ո՛վ տեսաւ, ապլորի բռունկի մը պէս կարմրած, թեւերն յուսահատաբար երերցնելով և կէս մէջքով դռնակէն դուրս կախուած. Նոյն ինքն Ռոզին որ սուր ձայնով մը կը պոռար.

—Պէռնա՛, Պէռնա՛, Պէռնա՛։

Ամէ՛նք. մանկամարդ աղջիկը շոգեկառք նստած էր։

Յուսահատութենէն, Պէռնար գնաց փոսի մը մէջ նստիլ, կռուփներ իջեցնելով իւր կուրծքին և հորթի մը պէս պոռչտալով։

Երբ այսպէս բաւական լացաւ, երիտասարդը գրպանէն հանեց արծաթեայ մեծ ժամացոյց մը, զոր իւր նշանտուութեան առթիւ գնած էր։ Ժամ երեքուկէսը հինգ անցեր էր։ Լաւ վազելով, քառորդ ժամ մը ուշ պիտի հասնէր, այլ չարիքը մեծ չպիտի լինէր, անցած դարձածը պիտի պատմէր Լըռու հօրեղբօր և միակ արդիւնքը պիտի լինէր վերստին կանչել նոտարը։

Եւ ահա Պէռնար որ կ'սկսի վազել, քրտնաթոր, վաստակաբեկ, փոշեթաթաւ։ Սէն-Կօմէիլէն քիլոմեթր մը հեռի, սրտաչարժ տեսարան մը կը ներկայանայ իւր աչաց։ Ռոզին դէպ իրեն կու գար։

—Պէ՛ռնա, գոչեց հեռուէն տեսածին պէս, շատ ուշ է։ Կորսուա՛ծ ենք։

—Չորսը քառորդ անցեր է։ Վազե՛նք, ժամանակին կը հասնինք։

—Ոչ, ժամը հինգն է, պատասխանեց Ռոզին։

—Չորսը քառո՛րդ է անցեր։

— Ժամն հինգ է, կայարանը տեսայ։

Պէռնար, համբերութիւնն հատած, ցոյց տուաւ իւր ժամացոյցն, այլ շչակի սուլ մը, ժամ հինգի կառախմբինը, լռեցուց այդ վայրկենին։ Ժամացոյցն երեք քառորդ ժամ ուշ մնացեր էր առաւօտէն ի վեր։ Եւ երբ երկու խօսեցեալները կ'ըսէին. «Երթա՛նք նորէն», լսեցին, թաւալող կառախմբին աղմուկին մէջտեղ, ձայն մը զոր լաւ կը ճանչէին. գլուխնին վերուցին և արջառով լի կառք մը տեսան, և գլուխը պատուհանէն դուրս երկնցուցած, Լըռու հօրեղբայրն որ կը պոռար իրենց.

— Ա՛հ, կ'սպասեցնէ՞ք տէր նոտարն, որպէս զի զբօսնուք ճամբաներուն վրայ։ Ա՛հ, ժամանակին չէ՞ք հասնիր պայմանագրին համար։ Օժիտդ չպիտի՛ ստանաս, Ռո՛զին, որովհետեւ ամուսնանալէ առաջ կը մոռնաս ինքզինքդ։

Կառախումբն անհետացաւ տանելով Լըռու հօրեղբայրն որ պիտի երթար նախանգին տօնավաճառները պտըտիլ և ամիսէ մը միայն պիտի վերադառնար։ Ցայնժամ միայն պիտի կրնային խօսք հասկցնել անոր, այլ ժամանակն ո՞րչափ ուշ պիտի լինէր։

Այս խորհրդածութիւնը կ'ընէին երկուքն ալ վերադառնալով, երբ լեռները շրջապատեալ էին թխայարդ ստուերներով։ Աջ կողմը, դաշտը կը լուսաւորուէր վերջալոյսին մութ գոյներով, և օդին մէջ, մինչ գիշերը կը տարածուէր, գրգանոյշ գաղջութիւն մը որ կը չորցնէր խօսեցելոց արտասուքները։ Տակաւ առ տակաւ, հասարակաց դժբաղդութեան ազդեցութեան ներքեւ, իրենց վհատութիւնը չքացաւ և հետեւեալ առաւօտ Պէռնար նշմարեց թէ Ռոզինն իւր սրտին վրայ սեղմելով խորտակած էր ժամացոյցն որ, առաջին անգամ, խաբած էր իւր հաւատը և վայրկեան մը մատնած իւր երջանկութիւնը, այլ որ քանի մը վայրկեան յետոյ տուած էր իրեն միջոցներ գնահատելու զայն իւր բոլոր տարածութեան մէջ։

ՏԱԼԳԻ

ԴԵՂԱՐԱՆԻ մը պարունակութիւնը վաճառելի է չափաւոր պայմաններով. դիմել ի դեղարան Բոյմնոտի, Սուլթան-Համամ, Պաղճէ-Գափու :

ԱԶԴ

600,000 ֆրանք կը շահուի 7½ ղուշ ղրկողութեամբ եթէ բաղդն յաջողի :

Ինչպէս որ յայտնի է, Բուժելի Երկաթուղեաց վիճակահանութիւնը երկու ամիսը մի անգամ տեղի կ'ունենայ արքունի Փողերանոցին մէջ : Սոյն վիճակահանութեան 93րդը պիտի քաշուի յառաջիկայ շաբաթ օր և 500 թիւեր պիտի շահին :

Այս անգամուայն պարգևն է 600 000, երկրորդը 60,000 ֆր. ասոնցմէ զատ 48 թիւեր եւս շահին այլեայլ պարգևներ իսկ մնացեալ 450 թիւերն 180,000 ֆր շահելի գումարին ամբողջն առնալու իրաւունք ունեցող բաղդաթուղթն գինն է 7½, կէսինը 5, և մէկ քառորդինը 3 ղրշ., մէճիտը 20ի հաշուով : Վաճառողաց գոհացուցիչ զեղչ կ'լլայ :

Կարգաւոր թիւ—այսինքն 1, 2, 3, 4, 5, —առնուլ փափագողք պէտք է այժմէն գնեն :

Գաւառներէն դրամի տեղ թղթադրոցմ և ամեն լեզուէ նամակ կ'ընդունուին :

Ի վաղուց չը նայուած բաժնեթղթոց թիւերը առ մեզ ղրկուած ատեն առանց որեւէ փոխարինութեան կը նայուին :

Ցանկնարարութիւնք ընդ փոյթ կը կատարուին : 1,278,566

Վերոյգրեալ թիւը անցեալ 92րդ վիճակահանութեամբ շահած բլլալով տակաւին բերուած չէ առ մեզ. ուստի կ'աղաչարեմք թէ, ո'վ որ մեր թիւերէն գնած է, աչադրութեամբ նայի, մանաւանդ գաւառաց մէջ :

ՄԱՐԳԱՐ Ե. ԳՈՒԼԱԳՍԸԶԵԱՆ
Կալաթա, Կամուրջի գլուխ Թիւ 33

ԼՕԹՐԸՆ ԵՒ ՋԻՄՆԷԼ ՄԹԵՐԱՆՈՑ ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵԱՑ

ՔԻՒՐՔՃԻ ԳԱՓՈՒՍԸ, ԳԱԼԱԹԻԱ

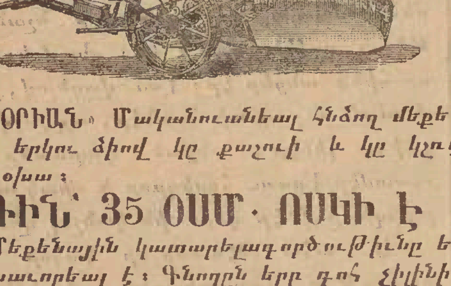

«ՕՐԻԱՆ» Մականունեալ հնձող մեքենայն երկու ձիով կը քաշուի և կը հնձէ 300 օխա :

ԳԻՆ՝ 35 ՕՍՄ. ՈՍԿԻ Է

Մեքենային կատարելագործութիւնը երաշխաւորեալ է : Գնողն եթէ գոհ չլինի, կրնայ ետ առնուլ իւր ստակն :

502

DRAGÉES MEYNET
D'EXTRAIT NATUREL
DE FOIE DE MORUE

Որքան անձինք կը հրաժարին՝ թօ' իրենց և թէ' իրենց զաւակաց համար՝ Մերլուձկան իւղի օգտակար գործածութենէն, իւր աղդած զզուանաց պատճառաւ : Փարիզցի դեղագործ Մէյնէի Մօրիւ ձկան իւղի բնական մազի նոյն ծաղումն, նոյն բնական կազմութիւնն ունի, ինչ որ ունի իւղն (թխացեալն ճշմարիտ իւղ) : Կը պարունակէ անոր բոլոր կազդուրիչ յատկութիւններն և առաւելութեամբ կրնայ գործածուիլ անոր տեղ ամեն պարագայի մէջ, առանց ունենալու անոր անպատեհութեանց և ո'չ մին : Արդարեւ բնաւ յառաջ չբերեր ստամոքսի յոգնութիւն, և ամենափափուկ ստամոքս, ամենաքնքուշ աղջիկն դիւրութեամբ կը գործածեն զայն Մէյնէի շաքարահատ կամ Մէյնէի հատիկները (փոքր շաքարահատք մանկանց համար) ձեւին տակ :

Այդ Շաքարահատք ամենազդու դարման են ընդդէմ արեան սպառութեան, վտտութեան, դեղնութեան, կուրծքի հիւանդութեանց, արեան տկարացման, ասպաքինմանց, ուժաչափութեան, ախորժակի սպառութեան, ծերոց տկարութեան, և կը զարգացընեն մանկութիւնն և պատանեկութիւնը :

Մէյնէի շաքարահատք ամենաթանկագին ծառայութիւններ կը մատուցանեն այս երկրին մէջ, ուր վերոյգրեալ հիւանդութիւնք կը տիրեն : Իրենց գործածութիւնը կը յանձնարարուի մանաւանդ այս միջոցիս, ուր բաղմատեսակ իւղեր կը վաճառուին որք Մօրիւ ձկան ճշմարիտ իւղ չլինելէ զատ ամեն ինչ են :

Մասնագիտաց խիստ կեղծեր և նմանութիւններ կը պատրաստուին Կ. Պոլսոյ մէջ իսկ :
Թուրքիոյ համար
ընդհանուր մեծավաճառ և
ներկայացուցիչ
Ֆ. ԱԼԻԲՐԱՆՏԻ
Դեղարան Տէլլա-Սուտա, Բերայի մեծ փողոց, Թիւ 169

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԵՐԱՍՔԵՐԻ

Ճէնտալը ճէնապը մի լիւքանէ մուայէնէթը իչուն պիր սենէլիք պէչ երիւզ էլլի պին գըլէյի ճէտիտ Սիպիր ետղը միւպայեա օլունաճաղընտան իթայա թալիպ օլան վէ չերայիթնի աղնամագ իսթէյէնլերին իչպու թեժմուզը րումինին նիհայեթինէ գատար հէր կիւն լէվազըմաթը ումումիյէ տայրեսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր :

15 Թէմուզ 1301

1—3

ԻԼԱՆ

ԽԱՃԻՆԷԻ ԽԱՍՍԱՅԻ ՇԱՀԱՆԷ

Հուպուպաթ անպարընըն պիր սէնէլիք իտարէսի իչուն մէվզուն խուլաֆըն մինաղասաանա իչպու թէժմուզը րումինին օն սէքիզինճի բէնչշէնպիհ կիւնի պաղլանաճաղընտան թալիպ օլանլարըն թէձճարըն եէվմը մէզքիւրտէ Խաղինէի խասսաի Շահանէտէ պուլունմալարը իլան օլունուր :

13 Թէմուզ 301

3—3

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԵՐԱՍՔԵՐԻ

Ֆէս փապրիգայի Հիւմայունի իչուն չուրումէ մուգարրէրէ վէ իժիխալ օլունան նիւմունէլերինէ թեվֆիգըն միւպայեա օլունմագ վէ ֆէս փապրիգասընա թէսլիմ օլունմագ չարթը իլէ պուքերէ մէվգըյի միւնագասայա գօնուլան իւզ պին գըլէյի ճէտիտ մըգտարը գըրըը գըրգըմ' էտիրնէ եափաղըսընըն պէհէր գըլէյի ճէտիտի ալթը ղրուշ իւիրմի իւչ փարայա թալիպի էօհտէսինտէ օլուպ, թէժմուզը րումինին օն եէտինճի չարշէնպիհ կիւնինէ գատար պէհէր կիւն միւնագասասը պիլ իճրա մէզքիւր կիւնտէ գարարը գաթի վիրիլէճէկկինտէն իթա իր մէկէ թալիպ վէ օնսէքիզինճի փէնճշէնպիհ կիւնի նիւզաէ պէչ թէնզիլլէ բաղլիպ պուլունանլարըն մագամը սէրասկէրի լէվազըմաթը ումումիյէ տայրեսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր :

15 Թէմուզ 1301

2—3

ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ
Ընդ մէջ Անգլիոյ, Կ. Պոլսոյ և Օտեսայի

ԹՈՎՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ ՈՐԴԻՔ ԵՒ ԸՆԿ.

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ալպանօ	2,000	Լէօնիտօ	4,500
Աննէլօ	3,000	Մարէնկօ	4,300
Արկօ	1,300	Մարաթոն	2,500
Պասսանօ	3,500	Միլօ	2,000
Պօրտօֆինօ	2,200	Նէրօ	2,000
Պրավօ	2,000	Օթէլլօ	5,000
Գէյլօ	2,600	Օրլանտօ	3,000
Գալիպսօ	2,500	Օրանդօ	4,500
Գամէօ	2,100	Օդօ	2,000
Գադօ	2,000	Բասիֆիք	1,200
Գօմօ	2,700	Բալերմօ	3,200
Տիտօ	2,500	Բառդէր	1,700
Տօմինօ	1,800	Քիդօ	2,800
Էրաթօ	2,600	Րիալթօ	4,400
Էրադօ	2,600	Րինալտօ	3,200
Ֆալքօն	800	Րօլլօ	3,000
Ֆիտօ	1,700	Րօմանօ	5,500
Ֆլամինկօ	1,600	Րօմէօ	3,500
Կալիլէօ	5,500	Սալէրնօ	4,000
Կիդանօ	2,200	Սաֆօ	2,000
Կօզօ	1,800	Սիլվիօ	2,000
Կրօտտօ	2,200	Սօրէնդօ	4,300
Հանկօ		Թասսօ	1,200
Հէրօ	2,000	Թ. Ուիլսըն	3,000
Հիտալկօ	3,000	Թիկէր	1,300
Հումպէրք	1,200	Թօլէտօ	2,800
Ճիտօ	2,300	Թրանիօ	3,600
Քէլօ	2,000	Վէնէտօ	1600
Քօքօ	2,200	Զէպրա	3,000
Լէօ	2,000	Զէրօ	41,0

Ուինալտօ շոգենաւը, նաւապետ Նիմէն այժմ կը բեռնաւորի ի Հըլ, և ամսոյս 31ին պիտի մեկնի Զմիւռնիա, Կ. Պոլիս և Օտեսա երթալու համար :

Սալէրնօ շոգենաւը, նաւապետ Ռօճըրս, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն ասա հասած է :

Ուղեւորներու համար ամեն դիւրութիւն կ'ընծայուի :

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ ՖՐԷՏԵՐԻՔ ՀԻԼՏ ԵՒ ԸՆԿ.
Գործակալք
Թիւ 17-18, Քիւչիւք Միլլէթ խան Ղալաթիա

514

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԵՐԱՍՔԵՐԻ

Նիզամիյէ թաքնիյէ իտարէսի իչուն լիւզումի օլուպ միւպայեաար միւնագասայա գօնուլան օթուզ պին քիլէ ճէտիտ եաւմաչաք պուղտայըն իչպու թէժմուզը րումինին օն եէտինճի չարշէնպիհ կիւնի պիլ միւնագասա գարարը գաթի վիրիլէճէկկինտէն վէ օն սէքիզինճի փէնճշէնպիհ կիւնիւ տալեպ թէքարրիւր իտէն ֆիյաթըն նիւզաէ պէչ թէնզիլլի գապուլ իսթիլէճէկին թէն իժայա թալիպ օլանլարըն մագամը Սէրասկէրի լէվազըմաթը ումումիյէ տայրեսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր :

15 Թէմուզ 1301

2—3

ՊԱՊԱՅԱՆՆԻ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Լիվըրբուլէ, Միջերկրականի և Օտեսայի միջև կանոնաւորապէս բանող

ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Անուանք	Թոնոյ	Նաւապետք
Այա Սոֆիա	3,000	Պլըք
Արարատ	2,500	Ռօճըրս
Արքատիա	2,500	Քրուքշէնք
Լաքոնիա	2,500	Ռօպինս
Մասէտոնիա	3,500	Մարշ
Րումէլիա	2,800	Ֆօթըրգիլ

Բլաքէն շոգենաւն ամսոյս 20ին կը մեկնի մայրաքաղաքէս :

Մասէտոնիա շոգենաւն ամսոյս 27ին Լիվրբուլէն ասա կ'սպասուի :

Ընկերութիւնն օրինաւոր գներով վաճառք կ'ընդունի Եւրոպական երկիրներու և Ամերիկայի համար :

Ամեն դիւրութիւն և հանգստութիւն կը տրուին ուղեւորաց :

Դիմել առ ԴԱՆԻԷԼ, ԲԱՐՕ ԵՒ ԸՆԿ.
Գործակալք

513

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՒ ՄԱՐՈՔԵԱՆ

Ն. ՊԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

Մարսիլեայէ և Բոնէէ միջև կանոնաւորապէս բանող

Սամսոն, Տրապիզոն և Պաթում երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է Լա Մէնկրէլի որ յուլիս 29ին Մարսիլիայէն և օգոստոս 5ին Պոլսէն պիտի մեկնի :

Մարսիլիա երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է ը'Աննէզի որ յուլիս 28ին պիտի մեկնի, երեքշաբթի երեկոյեան ժամ 5ին :

Ուղեւոր և արժէ ամբողջուրծան

Նաւուղչէքի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատարն
ԹԻՆԻՌԹԷ ԲԸՊՈՒԼ
Թիւ 17-18 Քիւչիւք Միլլէթ
514 Մումհանէ փողոց, Թիւ 141

ՖՐԷՏ ԼԷՅԼԱՆՏ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Որք կանոնաւորապէս կը բանին Լիվըրբուլէ և Արեւելեայ միջև .

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ալճէրիան	2500	Ֆալօնեան	3700
Ալզասեան	2500	Ֆլամինեան	3700
Անատօլեան	2500	Ֆլավեան	3700
Աթէնեան	2500	Իպէրեան	5500
Արապեան	3700	Իլլիրեան	5500
Պավարեան	6000	Իստրեան	5500
Պուլկարեան	6000	Լէսպեան	2200
Քասթիլեան	800	Լիկուրեան	2500
Օսպրէնեան	2000	Լիսպոն	800
Տուրօյ	700	Օբօրթօ	700
Էճիբշըն	3700	Բէրսիան	3800
Ֆալիան	3700	Վալէնսիան	6800
Ֆալէրնեան	3700	Վիրճինեան	6800

Լէսպեան շոգենաւը, նաւապետ Պօլ այս առաւօտ Լիվրբուլէն ասա հասաւ :

Ուղեւորներու համար ամեն դիւրութիւն կ'ընծայուի .

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ ԷՏՈՒԱՐՏ ԼԱՖՈՆԹԷՆ
Գործակալ
Թիւ 34, 35, 36, Նէնի Միլլէթ խան, Ղալաթիա.

Նաւատեարք, Պարոնայք Ֆրէտ, Լէյլանտ և ընկ. Լիվըրբուլ

Գործակալութիւնք
Կ. Պոլիս, Էտուարտ Լաֆոնդէն .
Ճիպրալդար, Պ. Պ. Քարվըր Եղբարք
Աղեքսանդրիա, Կ. Լ. Վահման և ընկ.
Մալդա, Ս. Քամպիլըրի .
Շիրա, Ա. Մ. Մավրօկօրտադոյ .
Զմիւռնիա, Պ. Ուիդդօլ և ընկ.

512

ՄԻՋԱՏԱՍՊԱՆ ՃՇՄԱՐԻՏ ՓՈՇԻ

ՆԽՄԱՆ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹԵԱՄԲ

Ա. ՄԻԹՀԱԼՈՎԻՋԻ

ԻՍԹՈԼԻՎՕ, ԴԱԼՄԱՏԻԱ

Ղալաթիոյ մէջ Մթերանոցն է Մումհանէ, Լոյտ խան, 2.

Les vrais Fumeurs de Cigarettes doivent faire usage du JOB ou ne pas fumer!! Jean BARDOU SIGNÉ J. Bardou et ne fabrique que cette Marque. Exploitation Générale: J. Z. PAULHAC, Toulouse

---

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Լիվըրբուլէ և Միջերկրականի միջև բանող շոգենաւք

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Քառնաքօ	4200	Օսայրիս	3000
Ֆէրօս	4000	Նէֆթիս	3000
Օսմանլի	4000	Պէրա	3000
Սեսօստրիս	3250	Ագլանթիք	1700
Թիպա	3250	Լօգիօ	800
Մաքտալա	3250	Օլինտա	800
Մարէօթիս	3250	Սեւիլ	700

Բէրա շոգենաւը, նաւապետ Ֆօրմեթըր ամսոյս դէպի 20ին Լիվըրբուլէն ասա կ'սպասուի ընդհանուր վաճառքով :

Դիմել առ Ժ. Թ. ՈՒԻԹՕԼ և ԸՆԿ.
Մէյտանլըգ փողոց,
Ուիթօլ խան
ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.
515 31, Ճէյմս Սդրիդ, Լիվրբուլ

ՔԻՒՆԱՐՏ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Որք ամէն տասն օրն մէկ կը բանին Լիվըրբուլէ և Միջերկրականի միջև .

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Օրանիա	7,000	Մալթա	3,000
Ադլաս	3,000	Մորոքքօ	2,500
Ալէբբօ	3,000	Նանթը	2,500
Բոդնիա	4,600	Բալմիրա	5,000
Գալապրիա	2,500	Բարթիա	3,000
Պրիթիշ Քուին	1,200	Սերվիա	7,800
Սեֆալոնիա	5,000	Սիդիա	4,600
Քադալոնիա	4,700	Սարակոսա	3,000
Շէրպուրկ	2,000	Սամարիա	3,000
Տեմերարա	2,500	Սիդոն	3,000
Կալլիա	4,000	Թարիֆա	3,000
Քէտար	2,500	Թրինիտատ	2,500
Մարաթոն	3,000		

Քէտար շոգենաւը, նաւապետ Ուայթ, ամսոյս 27ին Լիվըրբուլ պիտի ուղեւորի Տէսաղոնիկէ ճամբով :

Մորոքքօ շոգենաւը, նաւապետ Ֆէնուիք, ամսոյս 27ին Լիվըրբուլէն ասա կ'սպասուի ընդհանուր վաճառքով :

Ստորագրեալն արտօնութիւն ունի ուղեւորներ և վաճառք ընդունիլ Նիւ-Եօրքի, Պոսթընի, կամ Ամերիկայի և Գանատայի ուրիշ և ուէ նաւահանգստի համար :

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Զ. ՃՕԼԻ
Գործակալք
Թիւ 1 Քիւչիւք Հալիլ փաշա խան Ղալաթիա

511

Արտօնատէր Օ. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՅ

ՎԻԱԼԻ ԳԻՆԻ

ԿԱԶԴՈՒՐԻՉ ԶՕՐԱՑՈՒՑԻՉ ՎԵՐԱՆՈՐՈԳԻՉ

Ամենազդու կազդուրիչն զոր պարտին գործածել Ապաքինողները, Ծերերը, կանայք, տկարակազմ Տղայներն և ամեն փափուկ անձինք :

ՔԻՆԱՅՈՎ ՄՍԻ ՀԻՒԹ ՖՈՍՖԱԹ ՏԸ ՇՕ

Բաղկացեալ Մկանանց և Ջղային ու Ոսկրային դրութեանց կազմութեան և զարգացման յոյժ անհրաժեշտ նիւթերով :

TRIPLEX IN UNUM: SANITAS
VIANDE QUINA PHOSPHATES
VIAL

ՎԻԱԼԻ ԳԻՆԻՆ ամենէն ազդու դեղերու միաւորութիւնն է, ընդդէմ Արեան տկարութեան, Դեղնութեան, Թոքախտի, Ստամոքսի ամեն ցաւերու, փորհարութեան, Հիւծման, երկար ապաքինմանց, եւայլն. ի մի բան, Թուլութեան, Վտտութեան, Ջղային ուժհատութեան ամեն վիճակներուն որոց շատեր չարաչուք կերպիւ ենթակայ են մեր օրերս :

ԼԻՈՆ—Դեղարան Ժ. ՎԻԱԼ, Պուրպոն փողոց, 14—ԼԻՈՆ

Պոլսոյ մէջ կեդրոնատեղին է ընդհանուր Մթերանոցն Ալիբրանտիի դեղարան Տէլլա-Սուտա, Բերա մեծ փողոց 169 :

ՆՈՐ ՏՏԱՑՉԻ

ՀՐԴԵՀԻ ԴԷՄ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ Ի ՀԱՄԲՈՒՐԿ

Յիշեալ ընկերութիւնս հրդեհի դէմ կ'ապահովագրէ տուներ, կարասիներ, խանութներ և ապրանքներ յոյժ շահաւէտ պայմաններով, միջնորդութեամբ իւր ընդհանուր գործակալութեան :

ՇԻՆՏԼԷՐ ԵՒ ԱՍՏՐՈՒԱԾԱՏՈՒՐ
Կ. ՊՈԼԻՍ, ՊԱՀՉԷ-ԳԱՊՈՒ, ՃԷԼԱԼ ՊԷՅ ԽԱՆ
50

CAISSE GENERALE D'EPARGNE ET DE CREDIT

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՍՆՏՈՒԿ ԽՆԱՅՈՂՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՎԱՐԿԻ

Կեդրոնատեղի 116, հրապարակ Լաֆայէթ, Բարիզ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 1,000,000 ՖՐԱՆԳ

Բարիզի Ընդհանուր Խնայողական Սնտուկին գործառնութիւնքն են, Գաղղիոյ կառավարութեան անմիջական «երաշխաւորութեան» ներքեւ գտնուող, և մեծամեծ պարգեւներով վիճակահանութեանց մասնակցող Ֆրանսական արժէթղթոց վաճառումը :

Ընկերութիւնը կազմուած լինելով 24 Յուլիս 1867 Թուագրեալ օրինագրին տրամադրութեանց համաձայն, իւր գործողութիւնք Ֆրանսայի կառավարութեան քննութեանն «գօնթրօլ» ենթարկուած են : Այս մեծ և անժխտելի ապահովութիւն մ'է զոր ընկերութիւնն կ'ընծայէ իւր յաճախորդաց :

Ընկերութիւնը կը դիւրացնէ հասարակութեան «ամսական վճարմանց միջոցաւ, դիւզել մի փոքր հարստութիւն և ունենալ միանգամայն մեծ պարգեւ մը շահելու յոյսն :

Առաջին ամսավճարն տրուելուն պէս, բաժանորդն կ'ընդունի իւր գնած արժէթղթին թիւն, և կը վայելէ նորա իրաւունքներն, որպէս թէ բաժնէթղթին գինն ամբողջովին վճարած լինէր . Հետեւաբար արժէթղթին շահելիք պարգեւներն և տոկոսի կտրօններն իրեն կը վերաբերին :

Ամսական վճարմունք են, ըստ արժէթղթին 5, 10 և 20 Փրանգ :

Մանրամասն տեղեկութեանց համար դիմել առ Ընդհանուր Ներկայացուցիչն Ընկերութեան վասն Թուրքիոյ, Ապոսոլլոս Նոսի Էֆէնտի, 6 Պահճէ-գաբու, Կ. Պոլիս :

Ներկայացուցիչ ի Պրուսա, Յովհաննէս Էֆէնտի Յ. Պօտուրեան

Ներկայացուցիչ ի Զմիւռնիա Ատեա եղբարք

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻՅԷԻ

ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԵԱՆ ՑՈՒՑԱԿԸ

1885 Յուլիս 6 Շաբաթ օրէն սկսեալ մինչև Յուլիս 31

(Բաց ի կիրակի օրերէն) Եւրոպական եզերքէն կամուրջ իջնող շոգենաւուց երթեւեկութեան ժամերը

Ժ. Ղ. Թ.

11 15 Եէնիքէօյ. Մեզարպ. Պեշիւքթաշ. Թարապ. Եէնիքէօյ. (Եէնիքէօյ. շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի) 18

11 50 Եէնիքէօյ. Ռումէլի. Միրկ. Պոյաճ. Ռ. Հիսար. Պէպ. (Արնաւ. շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի) 22

12 15 Ռ. և Ա. Գավ. Եէնիմ. Մեզարպ. Պէօյ. Քիրէճ. Թար. Եէնիքէօյ. (Եէնիքէօյ. շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի) 20

1 5 Եէնիքէօյ. Ռումէլի. Միրկ. Պոյաճ. Ռ. Հիսար Պէպ. (Արնաւ. շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի) 28

1 30 Եէնիմ. Մեզարպ. Պէօյ. Թար. Եէնիքէօյ. (Եէնիքէօյ. շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի) (Ուրբաթ օրերը, Ռումէլի. Միրկ. Պոյաճ. Ռ. Հիսար Պէպ. 19

2 5 Եէնիքէօյ. Ռումէլի. Միրկ. Պոյաճ. Ռ. Հիսար Պէպ. (պիտի հաղորդակցի) (Ուրբաթ օրերը տեղի պիտի չունենայ) : 25

3 — Եէնիմ. Մեզարպ. Պէօյիւք. Քիրէճպ. Թարապ. Եէնիքէօյ. Ռումէլի. Միրկ. Պոյաճ. Ռ. Հիսար Պէպ. Արնաւ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիք. 33

4 15 Ա. Գավագ. Եէնիմ. Մեզարպ. Պէօյ. Թար. Եէնիքէօյ. Ռումէլի. Միրկ. Պոյաճ. Ռ. Հիսար. Պէպէք. Արնաւ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիք. 28

5 30 Մեզարպ. Պէօյ. Թար. Եէնիքէօյ. Միրկ. Ռ. Հիսար Պէպ. Արնաւ. Գուրուչ. Օրթ. Պէշ. 22

6 15 Եէնիմ. Մեզարպ. Պէօյիւք. Թարապ. Պէյգօզ Բաչպ. Եէնիքէօյ. Միրկ. Գանլըճ. Ռ. Ա. Հիսար Գանտիլ. Արնաւ. Չէնկ. Պէյլէր. Օրթաք. Գուզ. Պէշիք. Իւսկ. 1

8 15 Ա. և Ռ. Գավ. Եէնիմ. Մեզարպ. Պէօյ. Թարապ. Եէնիքէօյ. Միրկ. Պոյաճ. Ռ. Հիսար Պէպ. Արնաւ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիք. (ուրբաթ օրերը Ռումէլիա պիտի հանդիպի) 19

10 — Մեզարպ. Պէօյ. Թարապ. Եէնիքէօյ. Միրկ. Ռ. Հիսար Արնաւ. Օրթաք. Պէշիք. 34

Արնավուտքէօյէն կամուրջ իջնող շոգենաւուց ժամերը

11 — Պէպ. Արնաւ. Գուրուչ. Օրթ. Պէշիք. 28

11 40 Արնաւ. Գուրուչ. Օրթ. Պէշիք. Գապ. 1

12 25 Պէպէք Արնաւ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիք. 34

1 5 Արնաւ. Գուրուչ. Օրթ. Պէշիք. Գապ. 2

1 40 Պէպէք Արնաւ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիք. 22

2 15 Արնաւ. Գուրուչ. Օրթ. Պէշ. Գապաթ. 20

2 40 Պէպ. Արնաւ. Գուրուչ. Օրթ. Պէշիք. Գապաթ. 4

3 25 Արնաւ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիք. Գապաթ. 32

10 45 Հիսարէն Չէնկէլքէօյ 22

11 10 Պէպէքէն ուղղակի կամուրջ 1

Ասիական եզերքէն կամուրջ իջնող շոգենաւուց ժամերը

11 — Վանիք. Չէնկէլ. Պէյ. Գուզկ. Գապթ. 21

11 25 Պէյգ. Բաչպ. Ռ. Ք. Մաճ. Գանլըճ. Ա. Հիսար Գանտ. (Գանտիլլիի շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի) 25

12 — Գանտիլ. Վանիք. Չէնկէլ. Պէյլէրպ. Գուզկ. 33

1 5 Գանտ. Վանիք. Չէնկէլ. Պէյլէր. Գուզկ. 18

1 10 Պէօյիւք. Թարապ. Պէյգ. Բաչպ. Գանլըճ. Ա. Հիսար Գանտիլ. (Գանտ. շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի) 32

2 10 Գանտիլ. Վանիք. Չէնկ. Պէյլ. Գուզկ. Իւսկ. 34

2 30 Մեզար. Պէօյիւք. Թարապ. Պէյգօզ Ք. Պաշճէ Ռ. Ք. Մաճալ. Գանլըճ. Ա. Հիսար Գանտ. Վանիք. Չէնկ. Պէյլ. Գուզկ. Պէշիք. 21

4 — Պէյգօզ Բաչպ. Րիֆաթ բաշա Գանլըճ. Ա. Հիսար Գանտ. Վանիք. Չէնկք. Պէյլ. Գուզկ. Իւսկ. (Ուրբաթ օրեր ժմ. 4 15 Մեզարպ.) : 18

8 45 Պէօյիւք. Թարապ. Պէյգ. Բաչպ. Գանլըճ. Ա. Հիսար Գանտիլ. Վանիք. Չէնկէլ. Պէյլէր. Գուզկ. Իւսկիւտար (Ուրբաթ օրերը Ռ. Ք. Մաճ.) 21

10 25 Գանտիլլիէն ուղղակի կամուրջ 25

(Բաց ի կիրակի օրերէն) կամուրջէն Եւրոպական եզերք երթեւեկող շոգենաւուց ժամերը

12 15 Պէշիք. Օրթ. Գուրուչ. Արնաւ. Պէպէք Ռ. Հիսար Միրկ. Եէնիքէօյ. Թարապ Պէօյիւք. Մեզարպ. 21

1 15 Պէշիք. Օրթաք. Արնաւ. Պէպէք Ռ. Հիսար Պոյաճ. Ռումէլի. Եէնիքէօյ. Թար. Պէօյ. Մեզարպ. Եէնիմ. 33

1 45 Գապաթ. Իւսկ. Պէշիք. Գուզկ. Օրթ. Պէյլէր. Չէնկէլ. Արնաւ. Գանտիլ. Ա. և Ռ. Հիսար Գանլըճ. Միրկ. Եէնիքէօյ. Բաչպ. Պէյգ. Թարապ. Պէօյ. Մեզ. Եէնիմ. 1

2 30 Պէշիք. Օրթաք. Գուրուչ. Արնաւ. Պէպէք Ռ. Հիսար Միրկ. Եէնիքէօյ. Թարապ. Պէօյիւք. Մեզարպ. Եէնիմ. Ռ. և Ա. Գավագ 28

3 45 Պէշիք. Օրթաք. Պէյլ. Արնաւ. Գանտ. Ռ. Հիսար Գանլըճ. Միրկ. Եէնիքէօյ. Թարապ. Պէօյիւք. Մեզարպ. 22

5 — Գապաթ. Պէշիք. Օրթաք. Գուրուչ. Արնաւ. Պէպէք. Ռ. Հիսար Պոյաճ. Եէնիմիրկ. Ռումէլի. Եէնիքէօյ. Պէյգ. Թարապ. Պէօյիւք. Մեզր. Եէնիմ. և Գավագներ 19

6 45 Իւսկ. Պէշիք. Գուզկ. Օրթ. Պէյլէր. Չէնկ. Արնաւ. Գանտիլ. Ա. և Ռ. Հիսար Գանլըճ. Միրկ. Եէնիքէօյ. Թարպ. Պէօյ. 21

8 15 Պէշիք. Օրթ. Արնաւ. Պէպ. Ռ. Հիսար Միրկ. Եէնիքէօյ. Թարպ. Պէօյ. Մեզար. 34

10 — Եէնիքէօյ. Թարապ. Պէօյ. Մեզար. Եէնի. 20

10 30 Ռ. Հիսար Պոյաճ. Միրկ. Ռումէլի. Եէնիքէօյ. Թար. Քիրէճպ. Պէօյի. Մեզար. Եէնիմ. 32

11 10 Եէնիքէօյ. Թարապ. Պէօյիւք. Մեզարպ. Եէնիմ. 19

11 30 Պէպ. Ռ. Հիսար Պոյաճ. Միրկ. Ռումէլի. Եէնիքէօյ. 2

Կամուրջէն Արնավուտքէօյ երթեւեկող շոգենաւուց ժամերը

12 30 Ուղղակի Արնավուտքէօյ 4

1 5 Ուղղակի Պէպէք 22

1 40 Ուղղակի Արնավուտգիւղ 20

2 5 Ուղղակի Պէպէք 4

2 50 Ուղղակի Արնավուտքէօյ 32

9 50 Պէշիք. Օրթ. Գուրուչ. Արնաւ. Պէպ. Ռ. Հիսար (Վոսփոր եղող շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի) 22

10 25 Պէշիք. Օրթ. Գուրուչ. Արնաւ. Պէպ. 1

11 5 Գապաթ. Պէշիք. Օրթաք. Գուրուչ. Արնաւ. Պէպ. (Եէնիքէօյի շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի) 21

11 45 Պէշիք. Օրթ. Գուրու. Արնաւ. Պէպ. 34

12 — Օրթ. Գուրուչ. Արնաւ. (ուրբաթ և շաբաթ օրերը Պէշիկթաշ) 1

Կամուրջէն Ասիական եզերք երթեւեկող շոգենաւուց ժամերը

11 50 Իւսկ. Գուզկ. Պէյլէր. Չէնկ. Վանիք. Ա. Հիսար Գանլըճ. Եէնիքէօյ. 28

12 35 Ուղղակի Գանտիլլի 18

12 40 Իւսկ. Գուզկ. Պէյլպ. Չէնկլք. Վանիք. Ա. Հիսար. Գանլըճ. Պէյգ. Եէնիքէօյ. 25

1 35 Ուղղակի Գանտիլլի : 34

2 45 Իւսկ. Գուզկ. Պէյլէր. Չէնկ. Վանիք. Գանտիլ. Ա. Հիսար Գանլըճ. Բաչպ. Պէյգ. (Ուրբաթ օրերը Ռ. Ք. Մաճ. և Մեզարպ.) 18

9 25 Գապաթ. Պէշիք. Գուզ. Պէյլէր. Չէնկէլ. Վանիք. Գանտիլ. (Գավագներ դացող շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի) 25

10 15 Գանտ. Ա. Հիսար Գանլ. Ռ. Ք. Մաճ. Բաչպ. Պէյգ. Թար. Մեզարպ. Գավագներ 18

10 40 Պէշիք. Գուզկ. Պէյլէր. Չէնկէլ. Վանիք. Գանտիլ. Պէպ. (Գանտիլլիի նաւամատոյցը Պէյգօզի շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի) 28

11 10 Գանտիլ. Ա. Հիսար Գանլըճ. Րիֆաթբ. Բաչպ. Պէյգ. 25

11 40 Գապթ. Գուզ. Պէյլ. Չէնկ. Վանիք. 33

ԻՒՍԿԻՒՏԱՐ ԵՐԹԵՒԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐ

Իւսկիւտարէն	Կամուրջ	Կամուրջէն	Իւսկիւտար
— —	5 45	— —	6 — Պէշիք.
11 15	6 15	11 45	7 —
12 —	7 —	12 15	8 15
12 30	8 10 Պէշիք	12 45	9 — Պէշիք
1 —	8 55	1 20	9 35
1 30	9 45	1 45	10 5 Պէշիք
4 —	10 — Պէշիք	2 15	10 30 Գզ.*
2 30	10 30	2 50	11 —
3 10	10 50 Պշ Գզ	3 35	11 25
3 45	11 20	4 5 Պէշիք	11 50
4 20 Պէշիք	11 40 *	4 45	12 5
5 —	12 5	5 30	12 5 Պշ Գզ*

ԿԻՐԱԿԻ ԵՒ ՈՒՐԲԱԹ ՕՐԵՐ

Իւսկիւտարէն	Կամուրջ	Կամուրջէն	Իւսկիւտար
11 15	5 40	11 15	5 30
12 —	6 15	12 —	6 10 Պէշիք
12 30	7 —	12 25	7 —
1 —	8 10 Պէշիք	12 55	8 15
1 30	8 45	1 25	9 — Պէշիք
2 —	9 30	1 55	9 35
2 30	9 55 Պէշիք	2 25	10 — Պէշիք
3 —	10 25	2 55	10 35
3 30	11 —	3 25 Պէշիք	11 15
4 15 Պէշիք	11 35	3 55	11 50
5 —	12 5	4 45	12 5

(*) Այս շոգենաւք Հրէից տօներուն և ուրբաթ ու կիրակի չպիտի երթեւեկեն :

ՀԱՐԷՄ ԻՍԿԷԼԷՍԻ ԵՐԹԵՒԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐ

ԲԱՑ Ի ՈՒՐԲԱԹ ՕՐԵՐԷՆ

1 20 Հարէմէն Սալաճագ (բաց ի կիրակի օրերէն)
4 — » »
10 30 » » » »
11 35 » » (կիրակի օրեր ժ. 11 ին)
1 — կամուրջէն Հարէմ Սալաճագ (բաց ի կիրակի օրերէն)
3 40 կամուրջէն Հարէմ անտի Սալաճագ
10 15 կամուրջէն Հարէմ անտի Սալաճագ (բաց ի կիրակի օրերէն)
11 20 կամուրջէն Հարէմ անտի Սալաճագ (կիրակի օրերը ժմ. 10 45 ին) :

ԻՒՍԿԻՒՏԱՐ ՍԻՐՔԷՃԻ ԻՍԿԷԼԷՍԻ ԵՒ ԳԱՊԱԹԱՇԻ ՄԻՋԵՒ ԿԱՌԱԲԱՐՁ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ ԵՐԹԵՒԵԿԻ ԺԱՄԵՐԸ

3 30 Իւսկիւտարէն Գապաթաշ Սիրքէճի
4 45 Իւսկիւտարէն Սիրքէճի
10 — Իւսկիւտարէն Սիրքէճի
11 — Իւսկիւտարէն Գապաթաշ
4 15 Սիրքէճիէն Իւսկիւտար
5 30 Սիրքէճիէն Գապաթաշ Իւսկիւտար
10 30 Սիրքէճիէն Իւսկիւտար
11 15 Գապաթաշէն Իւսկիւտար

Դրան. —Օդը միգապատ եղած ատեն, շոգենաւք իրենց գտնուած տեղը պիտի մնան :

Ուրբաթ Իրիկունները ժամ 1,15ին Եէնիմահալլէէն շոգենաւ մը ելնելով պիտի հանդիպի Մեզարպուրնու Պէօյիւք. Թարապ. Եէնիքէօյ. Միրկէօն. Ռում. Հիսար, Արնավուտ. Օրթ. Պէշիք. և անտի կամուրջ :